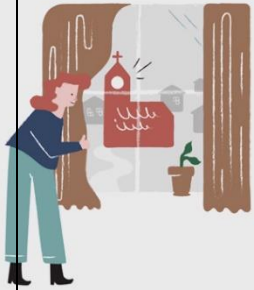
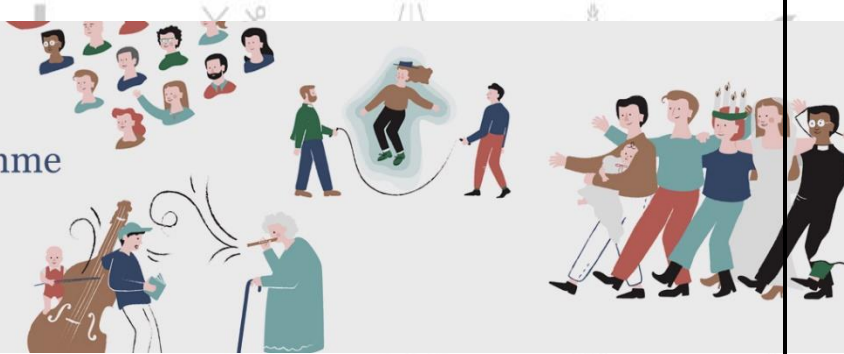


Mer himmel på jord



Borg
bispedømme
50 år

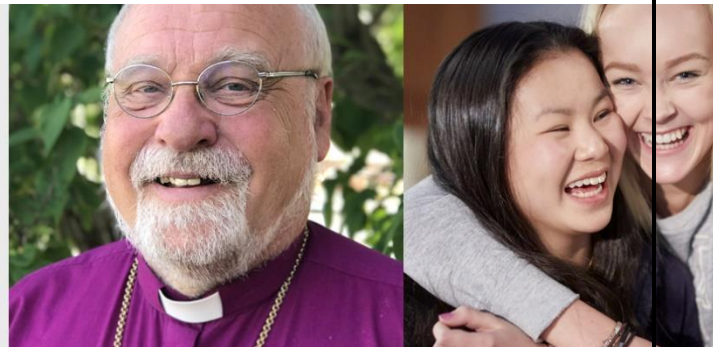


Årsrapport 2019

Borg biskop og bispedømmeråd



Borg
bispedømme
50 år



DEN NORSKE KIRKE
Borg bispedømmeråd

Innhold

I LEDERNES BERETNING	2
II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN	4
III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	7
A OVERSIKT OVER ÅRETS RESULTATER.....	7
B.1 FLERE DELTAR I, OG OPLEVER GUDSTJENESTEN OG KIRKELIGE HANDLINGER SOM ET TROS-STYRKENDE OG INKLUDERENDE FELLESKAP	9
B 2 FLERE SØKER DÅP, OG DELTAR I TROSOPPLÆRING	16
B.3 DEN NORSKE KIRKE ER SYNLIG I SAMFUNNET, OPLEVES RELEVANT OG ENGASJERER SEG I MENNESKERS LIV. .	23
B. 4 KUNST OG KULTURUTTRYKK ER EN DEL AV KIRKELIVET.....	33
B.5 FLERE FÅR LYST TIL Å JOBBE I KIRKA OG BLIR VÆRENDE I ARBEID I KIRKA	35
PRESTETJENESTEN I BORG 2018.....	37
B. 6 DEMOKRATI OG STYRING.....	41
C BISKOPENS ÅR	43
D NÆRMERE OMTALE AV VIRKEMIDDELBRUKEN	47
IV. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	51
V. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER.....	53
VI. ÅRSREGNSKAP	55

Om tallene: Det er hovedsakelig fire kilder til tallene: SSBs kirkeårsstatistikk 2019, Kirkerådet 2019 og Borg bispedømmeråds tall per 31.12.2019 og eksterne kilder som facebook, Google analytics og Medieovervåkingen. Analysene er gjennomført prostivis på rene tall. Tallene fra Borg bispedømmeråd kommer fra egne undersøkelser og evalueringer av kurs og samlinger gjennomført med Questback.



I Ledernes beretning

MER HIMMEL PÅ JORD

Jubileumsfeiringen av våre 50 år i 2019 vil bli husket med glede og begeistring. Gjennom gudstjenester, lokale markeringer, ulike kommunikasjontiltak, jubileumssalme, arbeidet på Håpets katedral, jubileumsbok, pilegrimsvandring og månedens salme og kunst har vi løftet kirkens betydning i lokalsamfunnet, historien og i kulturarven. Ikke minst har vi sammen på tvers av nivåer og linjer utviklet en stolthet og glede over å få jobbe og delta i kirka vår.

Det er også gledelig at vi for første gang på lenge ser en økning i antall dåpshandlinger, også utover økning i fødselstall. 3344 ganger har dåpens livgivende vann sildret i våre kirker. Vi registrerer også med glede en liten økning i gjennomsnittlig deltakelse per gudstjeneste søn- og helligdager. Vi er stolte over å se at tilbudet til unge styrkes, og har en økning i både antall tilbud og deltakere. Kirkens kulturarbeid har også vist en økning både i antall deltakere og arrangementer.

Vårt kommunikasjonsarbeid har fått et løft både regionalt og i etablering av kommunikasjonsfunksjoner i menighetene. Det er et skifte på gang i måten kirken tenker om kommunikasjon. Vårt blikk ut fra oss selv har i 2019 blitt sterkere og mer fokusert. Gjennom medlemsundersøkelsen har vi fått kunnskap om mangfoldet i medlemsmassen vår. Vi har fått viktige impulser til utvikling av våre tilbud, i tillegg til hvordan vi kan kommunisere våre eksisterende tilbud på en måte som treffer ulike medlemsgrupper bedre. Opplysningen om at halvparten av kirkas medlemmer ikke skiller på nasjonalt og lokalt nivå i kirken har gitt viktig kraft i retning av felles løsninger og effektivisering.

Vi er derimot ikke så oppløftet over oppslutningen om trosopplæringens breddetiltak i 2019. Samtlige breddetiltak har en nedgang, og Borg ligger nå lavere enn oppslutningen nasjonalt på alle tiltak, unntatt på tiltak året etter konfirmasjon. Vi ser behov for at konkrete tiltak må gjøres for å øke oppslutningen. Vi ser også en stor nedgang i antall deltakere på gudstjenester på hverdager. Noe av dette kan skyldes rapporteringsfeil, men til tross for at 621 218 personer deltok i gudstjenester i fjor er trenden ikke snudd enda. Vi ser store forskjeller mellom prostiene når det gjelder oppslutning om trosopplæring og gudstjenester, noen prostier har snudd trenden. Det gir håp.

Den strategiske planen viser seg nyttig gjennom å gi mening og felles retning i utviklingsarbeidet lokalt og regionalt. I en forenklet versjon har den fått enda større kraft og brukes av stadig flere menigheter. Særlig er vi tilfreds med at våre seks strategier ikke bare tydeliggjør handlingsrommet vi har som kirke, men også viser seg å gi konkrete resultater.

Kirkevalgsarbeidet startet vi høsten 2018 og har fulgt opp med kurs og veiledning gjennom 2019. Oppslutningen om valget var ikke som ønsket, men allikevel høyere enn ved valget i 2011. Det er nedlagt et enormt arbeid blant frivillige og ansatte. Mange har stilt seg spørsmålet om kirkedemokratiet er verdt alt arbeidet, og konkludert positivt. Det er også en tydelig forventning til at kirkedemokratiet må utvikles videre med enda bedre regler og systemer for å sikre demokratiet på alle nivåer i kirka.

Vårt arbeid i lokalsamfunnene har blitt styrket gjennom diakonisatsingen, og et strategisk grep på samarbeid med ulike organisasjoner og kommuner. Vi ser en økning i arbeidet for skaperverket, i den interreligiøse dialogen, i antall sorggrupper og i pilegrimsarbeidet. Stadig flere mennesker berøres av kirkens arbeid.

Lokalt har organiseringen av kirkens arbeid i Borg blitt påvirket av kommunesammenslåinger og reformer i 2019. Dette har gitt svært ulike modeller for organisering. Det har foregått omfattende prosesser der kirkens plass i lokalsamfunnet har blitt aktualisert og adressert. Vi har nå 109 menigheter i 28 fellesråd i Borg. En reduksjon på fire menigheter og ti fellesråd. Som følge av disse endringene har også antall prostier blitt redusert fra ni til åtte. Østre Romerike prosti finnes ikke lengre.

Rekruttering blir stadig viktigere, selv om Borg har bedre søkertilgang enn landet for øvrig, vil dette være et viktig fokusområde framover. Vi har en stor andel eldre prester hos oss. Det er bekymringsfullt at vi har færre søkere på prestestillinger i 2019, i snitt ca. 2 færre søkere pr stilling enn året før.

Vi må også nevne at 2019 er året vi helst ikke vil ha på nytt når det gjelder bemannings-situasjonen i administrasjonen. Vakanser, sykemeldinger og uønskede effekter av omorganisering har gjort arbeidet tungt for dem som har holdt hjulene i gang. Vi er imponert over alt arbeidet som er gjort, og takknemlig for all forståelse og tålmodighet andre ansatte og frivillige har vist i denne situasjonen.

I dagens Norge har religionen og religiøse aktører og hellige rom vist seg å ha bærekraft for mennesker og lokalsamfunn. Den norske kirke i Borg har i 2019 tatt sin del av ansvaret. Vi har vist mennesker i Borg at de ikke er alene, og sammen skapt mer himmel på jord.


Karin Elin Berg
leder
Borg bispedømmeråd


Atle Sommerfeldt
biskop i Borg

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Borg biskop og bispedømmeråd er den regionale ledelse for Den norske kirke i Borg bispedømme. Borg bispedømmeråd er det demokratiske organ som leder arbeidet i Borg bispedømme. Bispedømmerådets hovedoppgave er å ha sin oppmerksomhet henvendt mot alt som kan vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Bispedømmerådet skal fremme samarbeidet mellom det enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet ansetter prestene, ref. kirkeloven § 23.

Hovedmålet er å støtte opp under Den norske kirke i samsvar med Grunnloven § 16.

« Alle Indvaanere av Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk Kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som sådan af Staten.....»

Fra dette hovedmålet er det utledet følgende mål:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke.
- Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke.
- Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn.
- Den norske kirke skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier.

Borg bispedømmeråd har ut fra de fire hovedmålene, resultatmål for Den norske kirke og strategiplan for Den norske kirke i Borg utviklet fire strategiske mål og 30 resultatmål for sin virksomhet i 2019.

Borg bispedømmeråd 2016-2019



Fra venstre: Runar Godø, Maja Andresen Oseberg, biskop Atle Sommerfeldt, Solveig Mysen, Anne-Kari Skardhammar (vara), Anne Brun Andersen, Per Johan Bjerkeli (stiftsdirektør til okt. 2019), Karin-Elin Berg (leder), sokneprest Svein Skarsholm er etterfulgt av sokneprest Helene Selvik, Anne Enger (nestleder). Erling Birkedal var ikke til stede da bildet ble tatt.

Bispedømmerådet består av ni valgte medlemmer pluss biskop og har stiftsdirektør som daglig leder. Ungdomsrådet i Borg har seks valgte medlemmer og to vara.

Borg bispedømmeråd samarbeider med Borg kirkevergelag, Dialogforum Østfold, Kirkens Bymisjon, Kirkens Nødhjelp, Kirkens SOS, Kirkens Familievern, IKO – Kirkelig Pedagogisk Senter og Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon (Areopagos, Den Norske Israelsmisjon, Det Norske Misjonsselskap, HimalPartner, Misjonsalliansen, Normisjon og Stefanusalliansen). Gjennom SBU-Borg samarbeider biskop og bispedømmerådet med NMSU, Hekta, Søndagsskoleforbundet, Acta, NLMU, Ung kirkesang, KFUK/M, KRIK, Skjærgårdsgospel og Changemaker. I 2019 er også samarbeidet med Gøteborg stift og The Evangelical Lutheran Church in Jordan and The Holy Land (ELCJHL) videreutviklet.

Omtale av organisasjonen

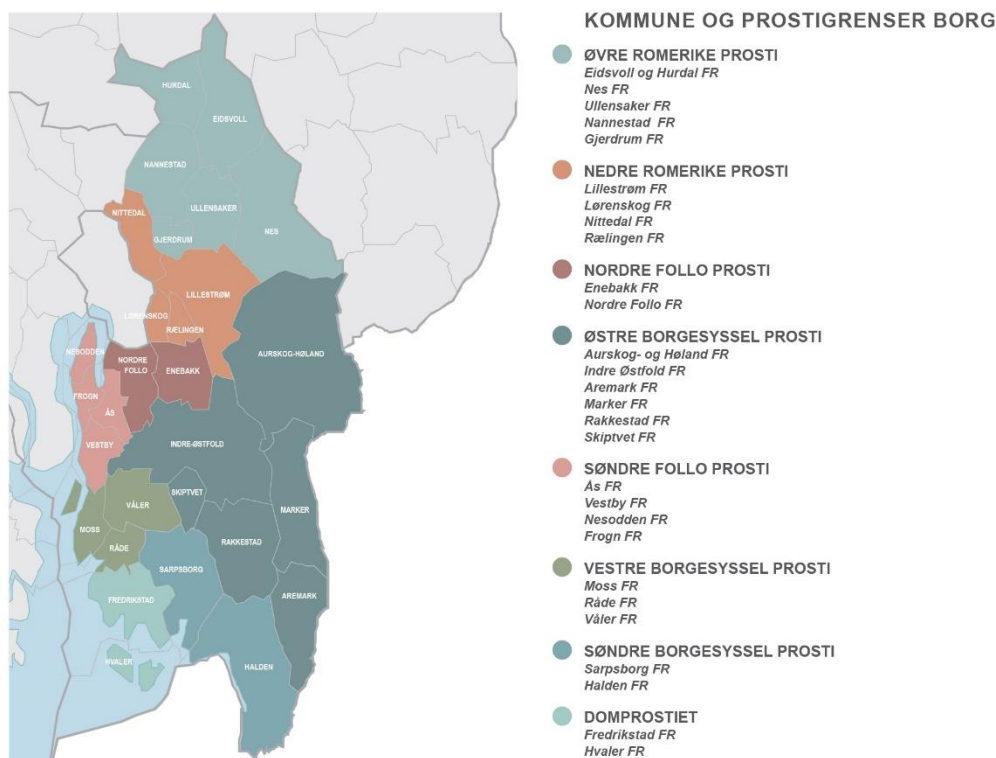
I 2019 hadde Borg bispedømmeråd 153,4 årsverk fordelt på 143,1 opprettede presteårsverk og 10,3 årsverk i administrasjonen. Prostene og administrasjonens ledergruppe utgjør bispedømmets daglige ledelse. Biskopen leder prostene og prestedtjenesten. Prostene er som hovedregel medlem i kirkelige fellesråd og styrer prestedtjenesten i prostiet. Stiftsdirektøren leder virksomheten ved kontoret. De to seksjonene personal og service, og kirke og samfunn, styres av hver sin seksjonsleder. Administrasjonen holder til i Fredrikstad.

Store endringer i organisasjonen

Fra 1.12.2019 ble ni prostier til åtte i Borg. Østre Romerike ble delt mellom Nedre og Øvre Romerike og Østre Borgesyssel, hovedsakelig som følge av kommunesammenslåinger.

I tillegg har 38 fellesråd blitt til 28 fellesråd. Nye fellesråd er Moss (utvidet med Rygge), Indre Østfold, Lillestrøm, Nordre Follo og Aurskog-Høland (utvidet med Rømskog). I tillegg har Eidsvoll og Hurdal sammenslått fellesråd fra nyttår. I årsrapporten presenteres tallene etter ny organisasjon.

Illustrasjonen viser Borg bispedømme, med oppdatert oversikt over prostiene og fellesrådene



A Nøkkeltall medlemmer

Prosti	Antall sokn	Medl. DnK 2017	Medl. DnK 2018	Medl. DnK 2019	% endring 18-19	Folketall 2017	Folketall 2018	Folketall 2019	% endring 18-19	Andel m.av folketall
Domprostiet	11	59 044	58 840	58 326	-0,9	85517	86371	87150	0,9	66,9
Søndre Borgesyssel	16	60 090	59 714	59 270	-0,7	86580	87174	88000	0,9	67,4
Vestre Borgesyssel	7	41 613	41 403	40 994	-1,0	61607	62006	62423	0,7	65,7
Østre Borgesyssel	22	58 368	58 050	57 727	-0,6	78106	78469	79164	0,9	72,9
Søndre Follo	11	47 299	47 132	46 674	-1,0	72592	73408	74184	1,1	62,9
Nordre Follo	8	46 736	46 289	45 900	-0,8	69003	69263	69998	1,1	65,6
Nedre Romerike	14	104 908	105 034	103 773	-1,2	163910	168111	171164	1,8	60,6
Øvre Romerike	20	75 280	75 401	75 128	-0,4	105751	108407	111323	2,7	67,5
Borg	109	493 338	491 863	487 792	-0,8	723 066	733 209	743 406	1,4	65,6

I 2019 var det 467 innmeldte og 2198 utmeldte i Borg. Kilde: Medlemsregisteret og SSB 2020.

B Volumtall

Volumtall sum	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% endring 18-19
Antall dåpshandlinger	4 190	4 176	3 901	3832	3527	3264	3344	2,5 %
Antall konfirmerte	5 091	5 034	5 027	4671	4719	4575	4425	-3,3 %
Antall kirkelige vigslar	978	940	887	937	984	903	778	-13,8 %
Antall kirkelige gravferder	4 688	4 732	4 732	4587	4486	4575	4505	-1,5%
Antall gudstj. søn- og helligdag	4 982	4 893	4 810	4769	4716	4750	4727	-0,5%
Delt. gudstj. søn. & helligdag	484	483	470	455298	441298	424303	422809	-0,4%
	523	184	909					
Antall gudstjenester totalt	6 494	6 458	6 359	6367	6430	6539	6371	-2,6%
Delt. gudstjenester totalt	621	625	612	595	592	579	566973	-2,1%
	218	966	514	192	878	153		

Kilder: SSB og Kirkerådet 2020

C Nøkkeltall årsregnskapet

Nøkkeltall for årsregnskapet	2015	2016	2017	2018	2019
Antall årsverk opprettet				154,2	153,4
Herav prestedtjeneste				143,9	143,1
Samlet tildeling post 01/ budsjetgruppe 1A	111 914 000	120 934 000	135 715 000	128 273 000	127 241 000
Driftsutgifter	11 543 332	12 021 272	10 099 100	11 887 500	128 091 785
Andel lønn brukt i presteskaret	89,7 %	90,0%	92,0%	92,7%	85,7%

Tall for 2015 og 2016 fra KUD. Tall for 2017 og 2018 fra Kirkerådet.

Felles økonomienhet: "Det er fra 2019 helt lik utregning av nøkkeltallene i rDnK. Av den grunn kan tallene fra tidligere år nødvendigvis ikke være helt sammenliknbare. Lønnsandel og lønnsutgifter inneholder personalkostnader. Ved overgang til eget rettssubjekt i 2017 ble det også gjort en del endringer slik at tallene før og etter dette heller ikke er helt sammenliknbare. Pensjonskostnader ble i 2017 ført på den enkelte virksomhet. Det ble fra 2018 ført på rettssubjektnivå."

III. Årets aktiviteter og resultater

A. Status resultater og måloppnåelse

Beskrivelse av fargekoder: grønn: Mål oppnådd, lysrødt: mål ikke nådd, men stabil eller positiv utvikling. Rødt: Mål ikke oppnådd, negativ utvikling. I tillegg til kirkemøtets resultatmål har Borg definert en del egne resultatmål og indikatorer, disse er i kursiv. Kilder: SSBs kirkeårsstatistikk 2019, Borg bispedømmeråd 2020

Strategiske mål Den norske kirke i Borg	Resultatmål Borg	Resultat 2019
Flere deltar i, og opplever gudstjenesten som et trosstyrkende og inkluderende fellesskap	1.a.1 Øke gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager til 100	Økning på 0,2 %: 89,5 deltakere søn og helligdager
	1.a.2 Øke gudstjenestedeltakelsen på andre dager enn søn og helligdager	Reduksjon på 6,9 % deltakere på gudstjenester andre dager
	1.b Antall forordnede gudstjenester avholdes.	Antall forordnede gudstjenester er avholdt. Gudstjenestefrekvens 66,2 %, mindre reduksjon enn landsgjennomsnittet
	1.c Flere velger kirkelig vigsel	Reduksjon på 13,8 %
	1.d Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes stabilt.	Reduksjon 1,4 %
	1.f Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet	Økning fra 3 til 18, 500 % økning
	1.g Alle mennesker, gis mulighet til aktiv deltakelse i den lokale kirkes hovedgudstjenester	19 registrerte inkluderende menigheter- økning
Flere søker dåp, og deltar i trosopplæring	2.a Oppslutningen om dåp øker	Økning på 2,5 % i antall dåpshandlinger
	2.b Omfanget i trosopplæringstilbudet holdes stabilt 240 timer i gjennomsnitt	266 timer i gjennomsnitt, nedgang på 10 %
	2.c Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker opp mot landsgjennomsnittet.	4- årsbok: N- 40% B- 27 % ned 4 % poeng 6-årstiltak: N- 28 % B-19% ned 2 %poeng Tårnagent: N- 24% B- 18% ned 3 % poeng Lysvåken: N- 20 %, B- 12% ned 4 %poeng Etter konfirmasjon: N-10% , B- 10%
	N- nasjonalt, B- Borg	
	2.d 80 % av døpte blir confirmert.	76 % Reduksjon på 3.3 %,
Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.	3.a Andel av menighetene som har formelle avtaler om diakonale tiltak med kommunene øker- økning i antall menigheter som har diakonalplan og tilgang til diakonifaglig kompetanse	Økning på 2,3 % menigheter som har vedtatt lokal diakoniplan 85 menigheter (77,3 %) med tilgang til diakonifaglig kompetanse. Økning i antall kommuner som samarbeider med menigheter
	3.b.1 Kirkens digitale nærvær øker	Antall menigheter som aktivt tar i bruk sosiale medier. Antall prester på kurs.
	3.b.2 Kirken blir synlig og relevant for flere	Antall menigheter som bruker materiell som er utviklet av andre Økt antall brukere (44%) og økter på nettsider (53%)
		Antall redaksjonelle positive oppslag i medier i Borg fra menigheter og bispedømme

	3.c Flere menigheter blir med i en bærekraftig forvaltning av skaperverket	Økning med 2 grønne menigheter i 2019
	3.d Kirken rommer mange ulike kunst og kulturuttrykk	Se mål 4
	3.e Videreutvikle arenaer for religionsdialog mellom Dnk og moskeer/ andre religioner	Økt antall møtepunkter (både steder og frekvens) mellom Dnk og moskeer
	3f Samarbeidet skole/kirke styrkes	Reduksjon i antall og deltakere Barnehage-og skolegudstjenester Økning 3,6 % besøk i skoleklasser Reduksjon -11- 22 % besøk barnehage og skoler i kirken
	3.g Flertall av menighetene (der det er aktuelt) i Borg har tiltak for asylsøkere eller bosatte flyktninger.	Reduksjon 15 % antall menigheter med tiltak for asylsøkere og bosatte flyktninger
	3.h Flere menigheter er engasjert i ytre-misjon	Nedgang antall menigheter som har inngått SMM- avtale /eller vennskapsmenighet
	3.i Styrke pilegrimsarbeidet	To samlinger avholdt Etablering av senter i Sarpsborg
Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet	4.a Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer	Økning 5,6 % konserter/arrangementer Økning 3,8 % deltakere konserter/kultur
	4.b Flere åpne kirker	Økning på 23 % antall dager/kvelder åpen kirke
	4.c Medlemmer skal oppleve kirkemusikken som berikende i gudstjenestene	59 % av kirkegjengere oppgir at kirkemusikken beriker gudstjenesteopplevelsen
Flere får lyst til å jobbe i kirka og blir værende i arbeid i kirka.	5 a Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes.	7 vigslinger av prest, diakon, kateket og kantor- nedgang Antall deltagere Veien til prestedtjeneste nedgang antall kvalifiserte søkere per stilling
	5.b 2 % av medlemmene engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirka. (1, 83 % 2016)	Reduksjon 1,8 % frivillige totalt Reduksjon 10,0 % frivillige i trosopplæringen
	5.c Kirkelige medarbeidere trives på jobben	Medarbeidere som sier de trives i jobben 4,2 i arbeidsplassundersøkelsen
	5.d Tilbud for unge i menigheten styrkes	Økning antall tilbud 13-17 år, nedgang deltagere og antall og deltagere 18-30 ledertreningskurs Økning tilbud og deltakere 13-17 år Reduksjon deltagere 13-15 år Økt deltakelse på Ungdomstinget Samarbeidsavtaler
Den norske kirke er demokratisk og effektivt organisert	5a Oppslutning om kirkevalg opprettholdes	Reduksjon på 4 % poeng
	5b Kvalitet på eget statistikkmateriell øker	Litt usikkert, bedre på noe, mer usikkert på annet
	5c Effektiv styringsstruktur	Strategiplan og strategier brukes av flere Virksomhetsstøtte økt fokus Kommunikasjonsløftet igang

B Omtale av resultater og måloppnåelse

B.1 Hovedmål 1 – Flere deltar i, og opplever gudstjenesten og kirkelige handlinger som et tros-styrkende og inkluderende felleskap

Status resultatmål 1.a.1: Øke gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager til 100
Gjennomsnittlig deltakelse på gudstjenester på søn- og helligdager økte med 0,2% til 89,5 i 2019. Selv om det er et stykke igjen til resultatmålet på 100 deltakere i gjennomsnitt på søn- og helligdagsgudstjenestene, vurderer vi resultatmålet 1.a for 2019 som delvis oppnådd.

Status resultatmål 1.a.2: Øke antall gudstjenestedeltakere på andre dager enn søn- og helligdager
Det er en reduksjon på antall gudstjenestedeltakere utenom søn- og helligdager med 6,9 %, og resultatmål er ikke nådd. Reduksjonen er størst i Domprostiet (22,9 %), Søndre Borgesyssel (64,6 %) og Nordre Follo (13,8 %). Det er likevel interessant at Domprostiet, Østre Borgesyssel, Nordre Follo og Øvre Romerike har en høyere gjennomsnittsdeltakelse på hverdagsgudstjenester enn på søn- og helligdager.

Status resultatmål 1.c Antall forordnede gudstjenester avholdes

Biskopen har forordnet 4411 gudstjenester i de syv prostiene som fikk revidert forordning i 2016-2017. I disse prostiene ble det gjennomført 4313 søn- og helligdagsgudstjenester i 2019, og i tillegg 771 fellesgudstjenester som i all hovedsak er søn- og helligdagsgudstjenester. Samlet sett viser dette at det blir avholdt flere hovedgudstjenester i Borg bispedømme enn det biskopens forordning setter som et minstekrav, og resultatmål er oppnådd.

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

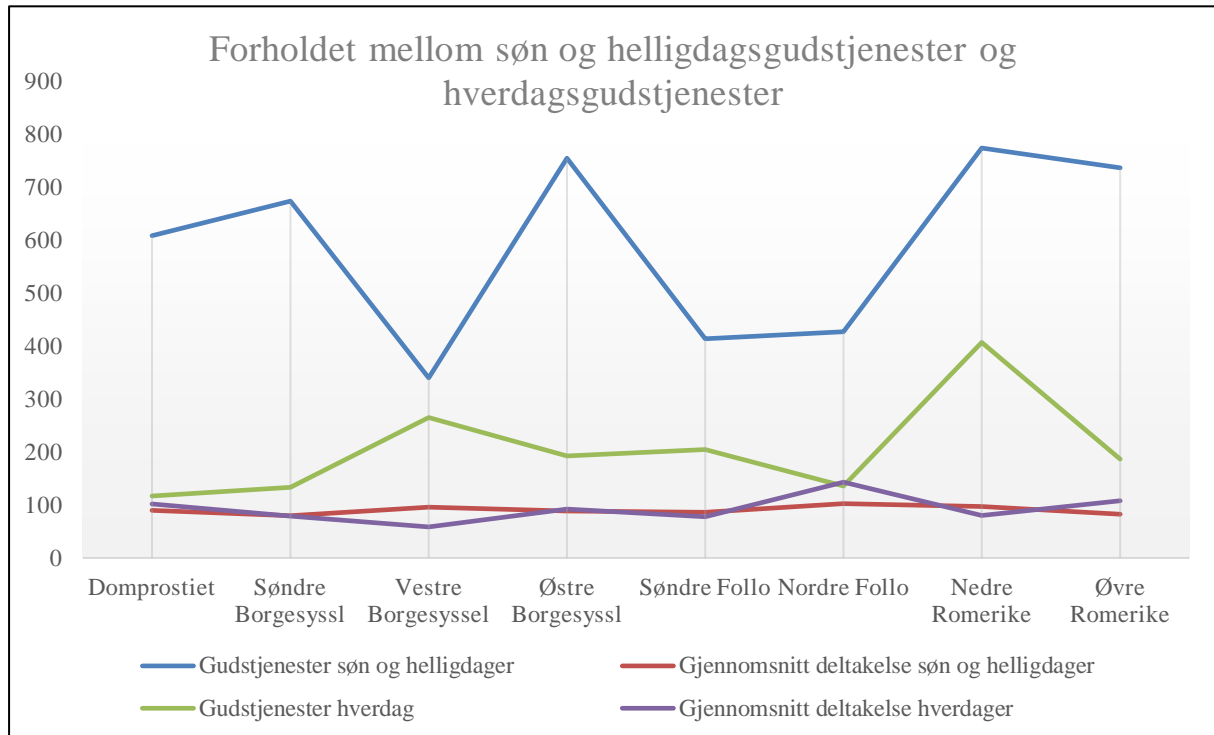
Det er vanskelig å finne noen entydige utviklingstrekk når det gjelder gudstjenestedeltakelse i Borg bispedømme. Årsseriene viser at oppslutningen er varierende fra prosti til prosti fra år til år, og det er dermed vanskelig å se entydige utviklingstrekk. Bakgrunns materialet viser at det er flere grunnleggende faktorer som virker inn på oppslutningen.

Vakanter: Generelt ser vi at sokn med en ustabil bemanningssituasjon, både når det gjelder prester og andre faggrupper, ser ut til å være mer sårbare når det gjelder langsiktig og tverrfaglig gudstjenestearbeid. Dette kan gå ut over kvaliteten på gudstjenestene, og bidra til lavere gudstjenesteopplutning.

Svakheter ved rapportering: Fortsatt kan det virke som om uklarheter knyttet til rapportering får konsekvenser for statistikken. For eksempel er det en generell nedgang i oppslutningen om gudstjenester utenom søn- og helligdager, særlig i Søndre Borgesyssel og Nordre Follo. Dette henger trolig henger sammen med usikkerhet knyttet til rapporteringen, og hva som skal regnes som hverdagsgudstjenester fra år til år. Eksemplene er knyttet til høytidsvandringene for barnehager og skoleklasser i kirkerommet og liturgiske avslutninger på trosopplæringstiltak. Hvorvidt disse registreres som hverdagsgudstjenester eller ikke, kan gi til dels store variasjoner fra år til år, noe som bekreftes av årsseriene.

Forholdet mellom deltakere på hverdagsgudstjenester og søn- og helligdager: Til tross for nedgang i oppslutning om hverdagsgudstjenester og usikre tall er det interessant at flere prostier har høyere gj.snittlig deltakelse på hverdagsgudstjenester enn på søn- og helligdagsgudstjenester. Vi ser at det er store variasjoner når det gjelder forholdet mellom antall gudstjenester og gj.snittlig deltakelse

søn- og helligdager kontra hverdager.



Figur 1. Forholdet mellom søn – og helligdagsgudstjenester og hverdagsgudstjenester

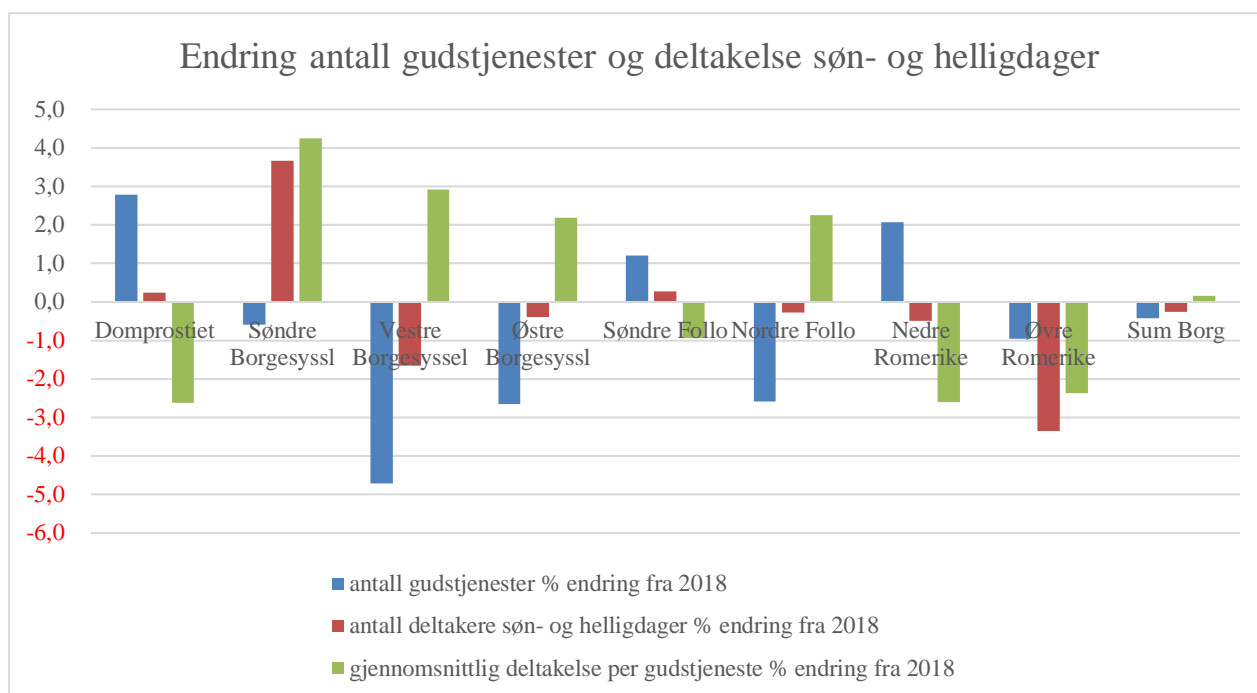
Figur 1 viser at det er store variasjoner mellom prostiene, og at fire prostier har høyere gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på hverdagsgudstjenester enn på søn- og helligdagsgudstjenestene; Domprostiet, Østre Borgesyssel, Nordre Follo og Øvre Romerike. Som vi kan se er det ingen direkte sammenheng mellom antall gudstjenester og gjennomsnittlig deltakelse.

Dette kan ha sammenheng med antall konfirmasjoner på lørdager. Særlig på Øvre Romerike er det mange konfirmanter og en stor økning i 2019. I øvrige prostier kan konfirmasjon ikke være en årsak.

Sammenheng mellom antall gudstjenester og deltakere

Det er imidlertid et tydelig forhold mellom reduksjonen i antall søn- og helligdagsgudstjenester og økt gjennomsnittlig oppslutning, og tilsvarende en reduksjon i gjennomsnittlig deltakelse i prostier som har økt antall søn- og helligdagsgudstjenester.

Figur 2 viser at det er en sammenheng mellom utvikling i antall gudstjenester og gjennomsnittlig deltakelse. I Domprostiet, Søndre Follo og Nedre Romerike ser vi at økning i antall gudstjenester kan forklare nedgang i gjennomsnittlig deltakelse per gudstjeneste. I Vestre Borgesyssel, Østre Borgesyssel og Nordre Follo er det omvendt, her kan nedgang i antall gudstjenester forklare økning i gjennomsnittlig deltakelse. Søndre Borgesyssel har en stor økning i antall deltakere og en liten reduksjon i antall gudstjenester som medfører en stor økning i gjennomsnittlig deltakelse. Tilsvarende har Øvre Romerike en stor nedgang i antall deltakere som gir en stor nedgang i gjennomsnittlig deltakelse.



Figur 2 Endring antall gudstjenester og deltakelse søn- og helligdager

I den videre analysen vil se nærmere på faktorer som kan ha gitt Søndre Borgevysssel stor økning i gudstjenestedeltakelsen og på årsaker til at Søndre Follo nå viser økning i deltakelse etter en lang periode med nedgang.

Tverrfaglig samarbeid og langsiktig planlegging: Vi ser en positiv tendens i sokn med stabil bemanning og gode strukturer for samhandling på tvers av ulike faggrupper. Dette bidrar til en tydeligere og mer strategisk gudstjenestefaglig ledelse, med tydelige og definerte målsetninger. Dette legger grunnlag for et langsiktig gudstjenesteplanlegging og økt kvalitet på gudstjenestene, som igjen bidrar til økt oppslutning.

Dette er blant annet tydelig i Søndre Borgevysssel prosti, der man ser en særlig økning i sokn som har gode rammebetingelser for kontinuerlig gudstjenesteplanlegging. Også i Søndre Follo ser vi i 2019 en positiv utvikling på alle indikatorer knyttet til gudstjenestelivet, etter en lengre periode med synkende deltakelse. Dette henger sammen med en målbevisst satsning på gudstjenesteutvikling i samarbeid mellom prostene og kirkevergene. I 2018 var det felles månedlige fagsamlinger mellom prester og kirkemusikere, der også undervisningsansatte var med på noen av samlingene. Gjennom erfaringsdeling og faglig arbeid ble det skapt et felles eierskap og forpliktelse til prosjektet. Dette ble videreført i alle stabene gjennom at man jobbet tverrfaglig og helhetlig med årshjul for gudstjenestelivet, der de ulike planene ble knyttet sammen. Samlet sett har dette skapt økt bevissthet og et langsiktig perspektiv med tydelige målsetninger for gudstjenestelivet, som har gitt gode resultater.

Kirkemusikk: Medlemsundersøkelsen i 2019 viser at kirkemusikken er en av de viktigste faktorene ved gudstjenesteopplevelsen for mange av medlemmene i Den norske kirke. Dette bekreftes også av resultatene i 2019, der sokn som særlig har satset på kirkemusikalsk kvalitet på gudstjenestene opplever økt deltakelse. Både i Søndre Borgevysssel og Søndre Follo meldes det om denne type satsing.

Kommunikasjon: Flere av prostene påpeker at strategisk kommunikasjon rundt gudstjenestene er avgjørende for å lykkes. Etter å ha vært på videoproduksjonskurs i bispedømmerådets regi, har flere

sokn i 2019 produsert videosnutter til bruk på sosiale medier for å invitere til enkelte gudstjenester. Disse har fått til dels stor spredning, og har bidratt både til å synliggjøre kirken på sosiale medier og til økt gudstjenesteoppslutning. Dette er meldt som en medvirkende faktor til økt oppslutning i Søndre Follo og Søndre Borgesyssel prosti.

Det er også gledelig at vi ser en økning på 7,5 % i antall deltakere på Allehelgensgudstjenester i 2019. Kirkerådets satsning på Allehelgen, bispedømmerådets tilretteleggelse av kommunikasjonskampanjer med lysutdeling og «Førstehjelp med sorg», sammen med stor innsats fra proster, prester, diakoner og frivillige lokalt, har gitt gode synergieffekter og svært positive tilbakemeldinger.

Fellesgudstjenester: Antall fellesgudstjenester er for alle prostiene er 995, noe som er 19,8 % høyere enn gjennomsnittet de siste fem år. Det er særlig i forbindelse med ferieavvikling, og i økende grad i påsken, at vi ser en økende tendens til fellesgudstjenester. Dette er begrunnet i strategiske valg om økt kvalitet, men bidrar ikke nødvendigvis til større samlet oppslutning. Prosten i Østre Borgesyssel påpeker: «Oppslutningen går ikke opp, men gudstjenesteopplevelsen for de som kommer blir mer positiv». Det ble også feiret prostivise fellesgudstjenester for å markere Borg sitt 50-årsjubileum, noe som kan forklare den særlige økningen i 2019.

Forordnede gudstjenester: I 2016-2017 ble det gjennomført en omfattende revisjon av gudstjenesteforordningen i Borg. Det er forordnet 4411 gudstjenester pr år, i all hovedsak søn- og helligdagsgudstjenester, i syv prostier (ett prosti har fått utsatt revisjon). I disse prostiene ble det gjennomført 4313 søn- og helligdagsgudstjenester i 2019. I tillegg ble det avholdt 771 fellesgudstjenester i de samme prostiene. Samlet sett er det derfor et noe høyere gudstjenestetilbud i Borg bispedømme, enn det biskopens forordning legger til grunn. Tilbakemeldingen fra prostene er at biskopens forordning hovedsakelig fungerer tilfredsstillende ut fra ressursituasjonen, men at mindre årlige variasjoner må påregnes.

Oppsummering

Gudstjenestetilbudet i Borg er stabilt og mangfoldig. At den gjennomsnittlige gudstjenestedeltakelsen på søn- og helligdager stiger noe, er et tegn på at det drives et godt gudstjenestearbeid i lokalkirken. Også i år ser vi at sokn med ustabil bemanning er særlig utsatt for svingninger i gudstjenestedeltakelsen. På den annen side gir en stabil stabssituasjon, planmessig og tverrfaglig samarbeid, tydelig ledelse, fokus på kvalitet i kirkemusikken, involvering og strategisk bruk av sosiale medier gode resultater på gudstjenesteoppslutningen. Når disse faktorene spiller sammen oppstår det gode synergieffekter. Samtlige av våre strategier bidra til måloppnåelse på dette området.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Bispedømmerådet vil i 2020:

- Videreføre og styrke tilbudet om veiledning gjennom bl.a. kommunikasjonsløftet og fokus på strategisk bruk av sosiale medier, videokurs, m.m.
- Videreføre satsningen i forbindelse med Allehelgen.
- Arrangere pastoraldag med fokus på hvordan medlemsundersøkelsen gir impulser til gudstjenesteutvikling og forkynnelse.
- Implementere innføring av justert ordning for hovedgudstjenesten.
- Undersøke forholdet mellom gj.snittlig deltakelse på hverdagsgudstjenester kontra søn- og helligdagsgudstjenester.
- Bidra til kvalitetssikring på rapportering av hverdagsgudstjenester.

B 1 Kirkelige handlinger

Status resultatmål 1c. Flere velger kirkelig vigsel

Det er en reduksjon på 13,8 % i antall vigslar i 2019. Samtlige prostier, bortsett fra Søndre Follo, opplever en tilbakegang. Det ble gjennomført 789 vigslar i 2019, som er betydelig under snittet for de siste fem årene som er 898. Samtidig var Borg det bispedømmet i Den norske kirke som hadde flest vigselshandlingar i 2019. Resultatmål ikke oppnådd.

Status resultatmål 1.d: Oppslutningen om kirkelig gravferd opprettholdes

Det er en reduksjon på 1,5 % i antall kirkelig gravferd. Domprostiet og (6,7 %) og Østre Borgesyssel (8,3 %) opplever størst reduksjon, mens Søndre Borgesyssel (2,7 %) og Øvre Romerike (5,8 %) har størst økning. Også når det gjelder gravferd var Borg det bispedømmet i Den norske kirke som hadde flest handlingar i 2019. Trenden for gravferder er stabil- resultatmål vurderes som delvis oppnådd.

Nøkkeltall	Gravferder				Vigslar			
	Antall 2017	Antall 2018	Antall 2019	% endring 2018-2019	Antall 2017	Antall 2018	Antall 2019	% endring 2018-2019
Resultatmål 1c og 1d 2019								
Domprostiet	592	671	629	-6,3	154	119	116	-2,5
Søndre Borgesyssl	664	608	625	2,8	141	127	96	-24,4
Vestre Borgesyssel	409	437	431	-1,4	88	93	82	-11,8
Østre Borgesyssl	593	611	564	-7,7	135	129	102	-20,9
Søndre Follo	377	360	367	1,9	86	81	83	2,5
Nordre Follo	375	404	388	-4,0	55	80	58	-27,5
Nedre Romerike	868	864	850	-1,6	172	150	138	-8,0
Øvre Romerike	608	620	658	6,1	153	124	103	-16,9
Sum Borg	4 486	4 575	4 512	-1,4	984	903	778	-13,8

Tabell Oversikt nøkkeltall resultatmål 1.c og 1.d (SSB 2019)

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

Antall vigselshandlingar har vært økende fra 2015-2017, med en mindre reduksjon i 2018 og en betydelig tilbakegang i 2019. Den nasjonale ekteskapsstatistikken (SSB 2020) viser at nedgangen i Borg kan skyldes en stor generell nedgang i antall inngåtte ekteskap og en relativ stor økning i borgerlige vigslar. Alle proster melder om at vigslar i kommunal regi har blitt populære, og at flere kommuner promoterer dette aktivt. For mange oppleves dette som et rimeligere og enklere alternativ enn kirkelig vigsel. Søndre Borgesyssel er det prostiet som hadde størst tilbakegang i 2019 (32,3 %), noe som kan forklares med at man på grunn av forsøk med drop-in-vigsel i 2018 hadde et unormalt høyt antall vigslar dette året.

Antall gravferder går noe tilbake. 4488 gravferder er lavere enn i 2018, men høyere enn i 2017. Det indikerer at antall gravferd hovedsakelig kan forklares med naturlige variasjoner fra år til år. Målet om stabil oppslutning om kirkelig gravferd er delvis nådd.

Det er foreløpig ingen eller svært marginal konkurranse fra livssynsåpne («personlige») seremonier i regi av begravelserbyråene, men flere av prostene registrerer at det er noe økning i gravferder som blir gjennomført uten noen form for seremoni. Det gjenspeiler trolig kompliserte og vanskelige familieforhold, eventuelt høye kostnader knyttet til gjennomføring av en ordinær gravferd, og gir grunn til bekymring.

Oppsummering

Oppslutningen om de kirkelige handlinger viser at folkekirken fortsatt står sterkt i Borg. Kirken er det naturlige stedet mennesker søker til, i glede og sorg. Samtidig ser vi at tilhørigheten til de kirkelige handlinger svekkes i deler av bispedømmet som er utpreget urbant og opplever stor tilflytning. I rurale strøk står tradisjonselementet sterkere.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Bispedømmerrådet vil i 2020:

- Fortsette å promotere muligheten for vigsel utenfor kirkerommet. Beslutningsmyndigheten er fra november 2019 delegert til prostene, innenfor de retningslinjer som biskopen har besluttet.
- Styrke kommunikasjonen rundt «kontorvigslere» som et enklere og rimeligere alternativ til de tradisjonelle kirkebryllupene som paret ofte legger svært mye ressurser ned i.
- Bidra til god kommunikasjon mellom kirken og begravelserbyråene.

B 1 Inkluderende fellesskap

Resultatmål 1.f Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

I 2019 ble det gjennomført 18 gudstjenester med samisk innslag, mot 3 året før. Det er en økning på 500 %, noe som er svært gledelig. Målet om at flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet, er nådd.

Vurdering

Biskopen har gjennom flere år sendt ut en oppfordring til menighetsrådene om å markere Samefolkets dag i gudstjenesten, og henvist til ressursene som er utviklet av Samisk Kirkeråd. Gudstjenestene med samisk innslag i 2019 er knyttet opp til markeringen av Samefolkets dag. At vi ser en stor økning nettopp i år, henger sammen med at vi høster fruktene av et langsiktig arbeid, kombinert med en stadig sterkere bevissthet om samisk kultur og befolkning i kirke og samfunn generelt.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Borg bispedømmerråd vil i 2020:

- Fortsette å bidra med kunnskap om samisk befolkning til lokalkirken, og oppfordre flere sokn til å markere Samefolkets dag.
- Skape økt bevissthet om samisk konfirmantleir og samiskspråklig materiell hos de ansatte i trosopplæringen.

Resultatmål 1.g Alle menigheter har tilbud til mennesker som trenger bistand for å kunne delta i den lokale kirkes hovedgudstjenester.

I 2019 var 19 sokn i Borg bispedømme godkjent som «Vår inkluderende menighet». Dette er én mer enn i 2018, og utgjør 17,2 % av soknene i bispedømmet. Resultatmål er ikke nådd.

Vurdering

Ordningen «Vår inkluderende menighet» innebærer at lokalkirken forplikter seg til å jobbe systematisk på fem områder for å sikre likeverdig deltakelse for alle kirkens medlemmer: Holdninger, gudstjeneste, trosopplæring, samhandling med kommunen og universell utforming.

Det er betegnende at antall sokn som er godkjent innenfor denne ordningen er høy i noen prostier, mens lav i andre. Kontakt med lokalkirken viser at det er en økende bevissthet om at kirken skal inkludere alle. De fleste sokn har egne eller prostivise tilbud om tilrettelagte gudstjenester og tilbud om tilrettelagt konfirmasjonsundervisning. Det er svært gledelig.

Samtidig gir det grunn til ettertanke at det er mange som vegrer seg for å gå inn i et forpliktende, langsiktig og systematisk arbeid som sikrer alles likeverdige deltakelse, slik ordningen «Vår inkluderende menighet» legger til rette for. Prostene melder at dette hovedsakelig handler om «registreringstretthet», og ikke nødvendigvis manglende engasjement. I tillegg viser vår erfaring at en viktig forutsetning for å lykkes med et systematisk og langsiktig inkluderingsarbeid, er at man har «ildsjeler» som holder saken varm. Dette er med å gjøre arbeidet med «Vår inkluderende menighet» sårbart.

Oppsummering

Inkludering har vært og vil fortsatt være et prioritert område i Borg bispedømme. Samtidig som det er en generell høy bevissthet blant kirkens valgte og ansatte om betydningen av å legge til rette for inkluderende deltakelse for alle, har bispedømmerådets konkrete verktøy for å bidra til et systematisk og langsiktig inkluderingsarbeid, hatt begrenset effekt.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Bispedømmerådet vil i 2020:

- Styrke kommunikasjonen rundt «Vår inkluderende menighet», og bidra til at flere menighetsråd vedtar å forplikte seg på ordningen.

B 2 Flere søker dåp, og deltar i trosopplæring

Resultatmål 2.a: Oppslutningen om dåp øker

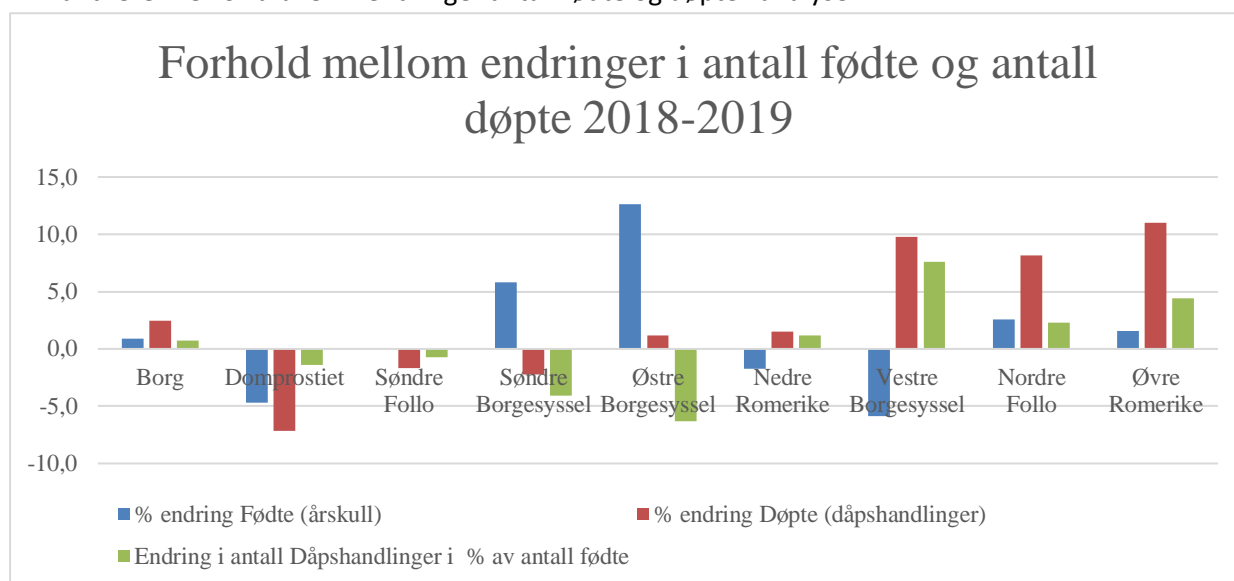
Resultater/utvikling

Til sammen 3344 dåpshandlinger ble gjennomført i 2019, en økning på 2,5 %. Andel døde av alle fødte i 2019 var 47,1% for hele bispedømmet, noe som er en økning på 0,7% fra 2018. Resultatmålet er oppnådd. 170 av de døde var 14 og 15-åringer, en økning på 0,3 %

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

Det er veldig moro å se en økning i antall dåpshandlinger. Gjennom fire år har Borg bispedømme hatt en systematisk satsning på dåp. Nå kan det se ut som om dette gir resultater. Ut fra antall dåpshandlinger er det ikke mulig å si noe om trender i de ulike prostiene. Men ser vi på utvikling og endring i antall døde i forhold til antall fødte, blir bildet mer interessant.

Fødselstall: Prostiene har store variasjoner i hvilket nivå de ligger på i endringer antall døde av antall fødte. For eksempel har Nedre Romerike en lavere andel døde av fødte på grunn av stor andel innvandrere. Derfor bruker vi endringer antall fødte og døde i analysen.



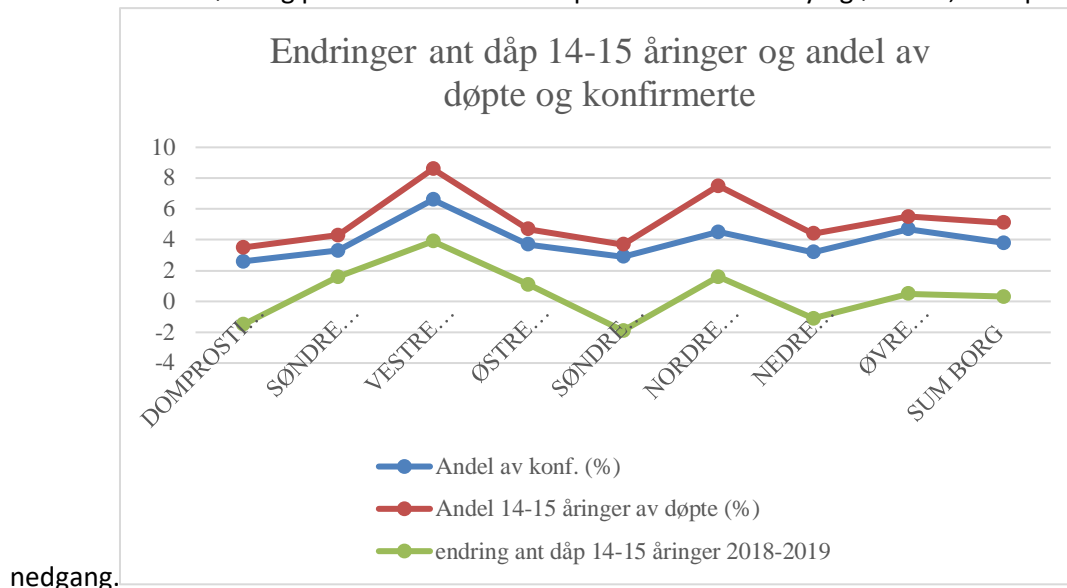
Figur 4. Forholdet mellom endring antall fødte og døde fra 2019-2019

Ut fra figuren kan vi dele prostiene i to grupper; de med reell nedgang i dåp i forhold til antall fødte (Domprostiet, Søndre Follo, Søndre og Østre Borge-syssel) og de med reell oppgang (Nedre og Øvre Romerike, Nordre Follo og Vestre Borge-syssel). Særlig interessant er det at Vestre Borge-syssel til tross for nedgang i antall fødte har en økning, mens økning i fødselstall i Søndre og Østre Borge-syssel ikke gir tilsvarende økning i døde. Nordre Follo og Øvre Romerikes økning i antall døde skyldes nok til dels økning i antall fødte. For noen prostier dreier dette seg om små tall og dermed lite grunnlag for noen analyse. Dette er gjeldende for Søndre Follo, der fødselstallet er det samme, mens antall dåpshandlinger går ned med 1,7 % (6 dåpshandlinger). Det samme kan sies om Nedre Romerike.

Vi har funnet følgende årsakssammenhenger knyttet til disse resultatene.

Antall døpte 14- og 15-åringer

I 2019 var 5,1 % av alle dåpshandlinger i Borg i sammenheng med konfirmasjon. Generelt i Borg ser vi at det er en liten økning på antall konfirmantdåp. Bildet er ikke entydig økende, flere prostier har en



Figur 5. Endringer ant dåp 14-15 åringer og andel av døpte og konfirmerte

Figur 5 viser at de to prostiene med størst økning er også de som har størst andel av døpte. Det er Vestre BORGESYSSSEL og Nordre FOLLO, der henholdsvis 8,6 % og 7,5 % av alle dåpshandlinger gjelder denne aldersgruppen. For Vestre BORGESYSSSEL sin del øker dåpsprosenten generelt for alle aldersklasser med 7,6 %. Halvparten av denne økningen skyldes økning i konfirmanter som blir døpt. Øvre ROMERIKE, med 5,5 %, er også over snittet i bispedømmet, men denne økningen kan ikke alene forklare den generelle økningen i dåpshandlinger på Øvre ROMERIKE.

Babysang

Både i Øvre ROMERIKE og Nordre FOLLO har det vært en bevisst satsning på babysang. I begge disse prostiene går både fødselstallene og dåpstallene opp, og begge prostier har en økning i antall døpte av fødte. Det kan se ut til at den bevisste satsingen på babysang, i tillegg til at det også har vært styrket fokus på mulighet for dåp i mange av hovedgudstjenestene i disse prostiene, har vært medvirkende i at dåpsopplutningen også stiger. For Søndre BORGESYSSSEL sin del har babysangtiltakene gått ned. Dåpstallene har også gått ned, med en nedgang på 4,1 % av antall døpte av fødte. Kanskje kan noe av denne nedgangen skyldes nedgangen i babysangtiltak i prostiet.

Tilrettelegging/logistikk:

Det er gjennomgående blitt lagt vekt på å tilby dåp i flest mulig av hovedgudstjenestene, i tillegg til at det også enkelte steder et lagt til rette for dåp på lørdag. For dåpsforeldre med mange tilreisende gjester, eller der en av foreldrene er svenske og mer vant til egne lørdagsdåpsgudstjenester, vil dette være et godt tilbud, og kan være det som gjør at foreldre velger dåp for barna sine.

Kommunikasjon

Mange menigheter bruker ulike arenaer for å kommuniserer og motiverer til dåp i dag. I en nylig gjennomført spørreundersøkelse blant prester i Borg, svarer 77 % av de spurte at de bruker Facebook til dette, 73 % bruker menighetsbladet, 82 % snakker om dåp på trosopplæringstiltak og 91 % bruker menighetens nettsider til dette. Samtidig er det bare 22 % som melder at de bruker betalt målrettet

annonsering på sosiale medier for å fremme dåp. Her ligger et stort potensiale i å nå de som faktisk er aktuelle for å vurdere dåp. Vi ser også av medieoppslag at det heller ikke i år er mange artikler om dåp i medieovervåkningen, av 25 oppslag er 15 om drop-in dåp, og 5 av artiklene er negative i forbindelse med årsrapport- om nedgang i dåp. Det er et stort potensial for framsnaking av dåp. I Domprostiet er nedgangen i antall dåp mindre enn nedgangen i antall fødte kunne tilsa. Dette kan tyde på at "Aksjon dåp" har hatt effekt på oppslutningen.

Dåpstallene i Vestre Borgesyssel har gått spesielt mye opp det siste året. Tanja van der Lippe Michelet ble døpt i Moss, og dette ble mye omtalt i ulike medier. Det er mulig at dette kan ha gitt rom for flere til å se på dåp som et alternativ. Det gir seg ikke utslag i statistikken på dåp av voksne, men likevel kan medieomtalene ha gjort at flere foreldre også har fått øynene opp for at de vil la barna bli døpt.

Drop in-dåp

Nesten alle prostier har hatt tilbud om drop in-dåp en eller flere ganger. Tilbakemeldingene fra prostene viser at oppslutning om drop-in dåp i seg selv ikke gir store utslag på statistikken, men siden drop in-dåp oftere omtales i sosiale medier og lokalaviser (ref resultater beskrevet under kommunikasjon) er dette en god anledning til å synliggjøre dåp og kirken i det offentlige rom.

Demografi- urbanisering

Generelt sett kan man si at tidligere har prostier med urbane strøk hatt en nedgang i antall døyte av fødte. Denne trenden ser nå ut til å stoppe, og delvis være snudd i for eksempel Nedre Romerike og Nordre Follo, med store bynære områder. Samtidig ser vi at Østre Borgesyssel, som tidligere har hatt og fortsatt har høy andel døyte av fødte, nå går ned på dåps-statistikken. Det kan være at den generelle nedgangen i Østre Borgesyssel skyldes at nasjonale dåpstrender slår inn. Dette underbygges av at det særlig er innflyttermenighetene Hobøl og Askim som opplever nedgang.

Sosio-økonomisk årsaker

Nye tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at Sarpsborg (tilhørende Søndre Borgesyssel) og Fredrikstad (tilhørende Domprostiet) er de byene i Norge der barnefattigdommen har økt mest de siste fem årene, fra 13 til 18 prosent. Samtidig viser statistikken også at halvparten av de som er rammet av dette, er innvandrere. Tidligere studier har vist at for mange er dåpen det første store familieselskapet for foreldrene til dåpsbarnet. Dersom dåp er synonymt med store selskaper, og dertil store utgifter, vil dette være noe som blir prioritert bort der barnefattigdommen er tilsvarende stor. Kanskje kan dette også være med og forklare noe av nedgangen i tallene i Søndre Borgesyssel.

Registrering

En nylig gjennomført undersøkelse gjort blant sokneprestene viser at 81 % av menighetene nå har elektronisk påmelding til dåp. Dette er et viktig og nyttig verktøy for at dåpsforeldre skal ha mulighet til å melde dåp når de selv har tid til å gjøre det. I Søndre Borgesyssel har ikke alle menighetene hatt elektronisk registrering, men det er uvisst om dette har hatt en innvirkning på dåpsopplutning.

Oppsummering

Antall dåpshandlinger stiger med 2,5 % i bispedømmet. Antall døyte av antall fødte øker også, med 0,7 %. Det er vanskelig å si entydig hva som påvirker oppgang og hva som påvirker nedgang i de ulike prostiene. En trend vi ser, er at der det er oppgang i babysang, er det også oppgang i dåp. Det kan være at dette har en sammenheng.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Borg bispedømmeråd vil i 2020

- Følge opp den nasjonale satsing på dåp gjennom prosjekt "Dåp i Borg". Dette er igangsatt i 2019.
- Undersøke hvilke tiltak menighetene gjør for å øke dåpsopplutning og hva som trengs av materiell.
- Samle tidspunkter for drop in-dåp for felles promotering
- Undersøke hva som er viktig for førstegangsforeldre, og på den måten vite hva som skal til for å gjøre dåp relevant.

Status resultatmål 2.b. Omfanget av trosopplæringstilbudet holdes stabilt på 2013-nivå (240 timer)

Resultat

Gjennomsnittstall for gjennomførte timer trosopplæring er 266 i 2019, noe som er en økning på to prosentpoeng fra året før. Resultatmål er nådd.

Oversikt nøkkeltall resultatmål 2 b

	Planlagte timer (gjennomsnittstall)	Gjennomførte timer (gjennomsnittstall)	% gjennomført
Borg 2019	299	266	89%
Borg 2018	320	287	87%
Borg 2017	314	267	85%
Borg 2016	330	294	89 %
Borg 2015	282	230	82 %
Borg 2014	295	253	86 %
Borg 2013	283	240	85 %
Borg 2012	366	264	72 %
Landet totalt 2019	363	287	79%

Borg ligger under landsgjennomsnittet på omfang av trosopplæringstiltakene, noe som har vært en ønsket utvikling ut fra analysen av at høyt timetall kan gi lavere opplutning (KIFO 2013:2). I Borg har det derfor blitt vurdert som viktigere å fokusere på opplutning om eksisterende tiltak før videre opptrapping. Borg gjennomfører 89% av planlagt timer, noe som er godt over landsgjennomsnittet. Dette tyder på at trosopplæringsplanene har et realistisk omfang, og brukes aktivt som et arbeidsverktøy.

Status resultatmål 2.c. Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker opp mot landsgjennomsnittet

Resultat

Den samlede oppslutningen på trosopplæringen i Borg går i 2019 tilbake med 2% til 34%. Det er lavere enn landsgjennomsnittet, og resultatmål er ikke nådd. Bortsett fra trosopplæring etter konfirmasjon ligger Borg lavere enn de nasjonale tallene på samtlige tiltak.

Tabell: Resultater oppslutning alle breddetiltak

	2016	2017	2018	2019	Nasjonale tall
Fireårsbok	36%	32%	31%	27%	40%
Breddetiltak for 6 år	17%	19 %	21%	19%	28%
Tårnagenthelg	19%	17%	21%	18%	21%
Lys Våken	15%	13%	16%	12%	20%
Konfirmasjon	80%	79%	78%	76%	81%
Året etter konfirmasjon	10 %	10 %	13%	10 %	10%
Gjennomsnitt alle tiltak	%	32%	36%	34%	42%

Resultatmål 2.d Oppslutning om konfirmasjon på 2013-nivå (80%)

Resultat

Oppslutningen om konfirmasjon er på 76% og er en tilbakegang på 2%. Resultatmål er ikke nådd.

Analyse av resultatmål 2c og d

Ut fra bakgrunnstallene på prosti- og soknenivå ser vi følgende kritiske suksessfaktorer for oppslutningen om trosopplæringen, herunder konfirmasjon:

Vakanser og stor utskifting i stillinger: Trosopplæringsarbeidet er generelt svært sårbart for vakanser og høy «turnover» i stillinger, noe som bekreftes av bakgrunnstallene og prostenes analyser. Dette rammer både den reelle ressursituasjonen, svekker det tverrfaglige samarbeidet i staben og kan gjøre det krevende å rekruttere og følge opp frivillige. Det kan også bidra til å påvirke oppslutningen om det enkelte tiltak siden trosopplæringen i stor grad handler om å bygge relasjoner til de ulike målgruppene og deres foreldre over tid. De prostiene som i tillegg har vakanser i fagkoordinatorstillingen, mangler et viktig utviklingsmiljø for de undervisningsansatte. I fagkoordinatorstillingene har det i løpet av 2019 vært utskifting og vakanser i flere prostier, så i 2020 ligger det til rette for større stabilitet og kontinuitet.

Tidsklemma og økende konkurranse: Det viser seg generelt vanskeligere å samle barn til tiltak som går over to dager, noe som er en av årsaksforklaringene til nedgangen på Lys Våken, der Borg ligger omtrent 50% under landsgjennomsnittet. Mange steder sammenfaller også tidspunktet for dette tiltaket med store idrettsarrangementer som ofte vil trekke til seg mange barn i aktuell alder. Konkurranse med andre arrangement i lokalsamfunnet, spesielt idretten, er en generell utfordring for trosopplæringstiltakene fra 8-9-årsfasen og oppover.

Unntaket er oppslutningen om konfirmasjon, som holder seg relativt stabil med en mindre tilbakegang på 2% i 2019. Med unntak av Øvre Romerike og Nordre Follo prosti har alle prostiene en

mindre tilbakegang. Dette kan forklares både med økt konkurranse fra Human-Etisk Forbund og frikirkene. Vi ser også en økende tendens til at ungdommer får en større pengegave i stedet for å være med på et organisert konfirmasjonstilbud.

At konfirmasjonsoppslutningen holder seg såpass stabil, handler både om at tradisjonselementet fortsatt er bærekraftig, samtidig som kirken gjennom en årrekke har utviklet et relevant og solid tilbud. Mange steder virker det også som om lokalkirken har etablert god kontakt med blant annet idretten for å koordinere gjennomføringen og slik bidra til å unngå kollisjoner.

Det solide arbeidet som drives rundt konfirmasjon får også resultater når det gjelder oppslutningen om tiltak etter konfirmasjonen. Disse hadde i 2019 en tilbakegang på 3% i Borg, men ligger fortsatt på nasjonalt nivå (10%).

Kommunikasjon: Vi ser betydelige lokale variasjoner når det gjelder kommunikasjonsarbeid knyttet til trosopplæringen. I tillegg til invitasjoner som sendes ut per post, har det i flere prostier og fellesråd i 2019 vært en økende strategisk bruk av sosiale medier for å synliggjøre kirkens trosopplæringstilbud. Vi ser imidlertid et stort potensiale for videreutvikling når det gjelder målrettet kommunikasjon. Medlemsundersøkelsen viser at flere foreldre ønsker kristendomsundervisning til sine barn, og indikerer at kirkens fravær i sosiale medier kan ha store følger for oppslutningen om trosopplæringen, foreldre er en målgruppe vi ikke når godt nok. Bispedømmerrådet har avsatt midler til dette, og høsten 2019 ble prosjektet «Kommunikasjonsløftet» (#øktoppslutning) satt i gang i blant annet Østre og Søndre Borgesyssel prosti.

By, bygd og lokal forankring: Tallmaterialet viser også at den lokale forankringen er av stor betydning: Når man samarbeider om tiltak på tvers av sokn (særlig gjelder dette Lys Våken), er oppslutningen betydelig høyere i det soknet tiltaket avholdes enn i samarbeidssoknene. Noen av prostene peker på forskjeller mellom by og bygd, og at det er enklere å samle barn og ungdom om enkeltaktiviteter der det er mindre og færre skolekretser. Det er en gjennomgående tendens til at sokn i rurale strøk har en høyere oppslutning om trosopplæringstiltak enn i mer urbane strøk. Vi ser at Oslo og Tunsberg har mange av de samme trendene, om ikke med så store utslag. Dette kan tyde på at akkurat som for dåp var Borg sammen med bla Oslo tidlig ute i den nedgående trenden. Da kan vi også være tidlig ute med å snu trenden om vi forstår hva som ligger bak resultatene. Noe av nøkkelen kan være å forstå urbane foreldres prioriteringer og ønsker for barna sine.

Oppsummering

Oppsummert viser tallene at Borg øker antall gjennomførte timer med 2 % poeng fra 2018, noe som tilsvarer økningen fra 2017. Når antall gjennomførte timer er færre enn året før, samsvarer det med reduksjon i antall planlagte timer i planverktøyet.

Når det gjelder oppslutning har Borg dessverre ikke en ønsket utvikling, men en tilbakegang i forhold til fjoråret. Det er til dels dramatisk tilbakegang på enkelte tiltak, som 4-årsbok, 6-årsbok og Lys Våken. På konfirmasjon opplever Borg også en tilbakegang, men ikke så dramatisk. Dette kan ha en sammenheng med en nasjonal satsing på konfirmasjonstidens gudstjenester, som har bidratt til å økt fokus på området.

Det er behov for en kursendring for arbeidet med trosopplæringen i det pågående arbeidet med å revidere trosopplæringsplanene. Det kan være behov for et større fokus på kommunikasjon og justering av innhold og kvalitet etter foreldrenes ønsker, mer enn kirkens tanker om hva et godt innhold er.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

- Bidra til økt fokus på strategisk bruk av kommunikasjon og målretting gjennom «Kommunikasjonsløftet» og #øktoppslutning
- Vurdere et opplegg for økt kompetanse blant de ansatte i trosopplæringen, i samarbeid med kirkevergene.
- Bruke revisjon av trosopplæringsplaner, forumsamlinger og tverrfaglige samlinger til å fokusere på økt oppslutning, lokal forankring og strategisk kommunikasjon.
- Vurdere samarbeid med Tunsberg og Oslo for å møte utfordringene med oppslutning på trosopplæring.
- Videreføre revisjon av trosopplæringsplaner i perioden 2019-2022, med tilbud om mentor.
- Bidra til kvalitetssikring av innhold og opplegg i konfirmasjonstiden og på konfirmasjonsgudstjenestene.

B.3 Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Resultatmål 3.a Antall menigheter som har formelle avtaler om diakonale tiltak med kommunene øker, flere menigheter med diakonal betjening.

Resultat

Borg fikk tilført kr 1,6 mill. av de ekstra diakonimidlene som kom i statsbudsjettet 2019. Etter behovsanalyse basert på levekårsdata ble det vedtatt tilskudd til opprettelse av 100% diakonstillinger i Halden og Lørenskog, tilskudd til 50% diakonstillinger i Ås og Enebakk og tilskudd til opprettelse av 100% koordinatorstilling i Dialogforum Østfold. Dette har ført til at 77,3% av menighetene i Borg nå har tilgang på diakonifaglig kompetanse.

I påvente av tiltredelse i de nyopprettede stillingene ble midler brukt til å etablere tilbud om retreat for mennesker med bistandsbehov, gjennomføring av fagkonferanse om retten til tros- og livssynsutøvelse, prosjekt med fokus på barn av innsatte og til styrking av og synliggjøring av kirkens tilbud ved Allehelgen. Vi ser en sakte økning i antallet avtaler med kommunene om diakonale tiltak.

Det er i Borg en økning i antall menigheter med vedtatt diakoniplan. Dette er et resultat av at stiftsstyret i Diakoniforbundet hadde to diakoniplankurs for menigheter i 2018.

Fagkonferansen "Å leve et helt liv – hele livet" samlet 180 representanter fra helsesektoren i kommunene og kirkelige tilsatte. Konferansens mål var å sette fokus på retten til tros- og livssynsutøvelse, uavhengig av livssituasjon. På konferansen ble heftet «Ord til trøst» presentert som en viktig ressurs. Heftet utgis av Borg biskop og bispedømmeråd i samarbeid med Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynssamfunn (STL), og inneholder tekster og bønner fra seks ulike religioner/livssyn.

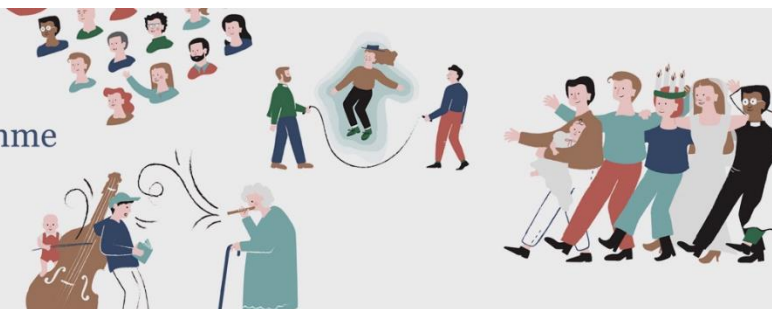
Det er en stor økning i antall sorggrupper (+21%) og antall sjelesorgsamtaler (+26%) i 2019. Prostene påpeker at økningen er en frukt av et solid og grundig arbeid over tid. Mange steder samarbeider diakonene med andre aktører om sorggrupper. Kirken engasjerer seg i menneskers liv og har relevante tilbud.

Veien videre:

- Nye initiativ for arbeid med lokale planer med utgangspunkt i revidert plan for diakoni, når denne er vedtatt av Kirkemøtet.
- Bidra til at heftet "Ord til trøst" distribueres og er tilgjengelig for alle kommunale institusjoner, og følges opp lokalt.
- Bidra til fortsatt god samhandling mellom kommuner og lokalkirke inn mot konkrete prosjekter.
- Tilsetting av samfunns- og diakonirådgiver ved bispedømmekontoret i 2020.



Borg
bispedømme
50 år



«Mer himmel på jord – du er ikke alene»

Jubileumsmarkeringen: Borg bispedømme 50 år

Bakgrunn og målsetning

I 2019 fylte Borg bispedømme 50 år. Bispedømmerådet vedtok følgende hovedmålsetning: «Den norske kirke i Borg er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv» (strategimål 3). Delmål for jubileumsfeiringen var å:

- styrke ansatte, frivillige og medlemmers identitet som tilhørende Den norske kirke i Borg
- involvere hele bispedømmet i jubileumsfeiringen
- synliggjøre Fredrikstad som stiftsby
- stimulere til en økning i antall frivillige
- mobilisere medlemmer og lokalsamfunn i Den norske kirke i Borg
- bidra til økt valgdeltakelse ved kirkevalget høsten 2019.

Lokale markeringer

Bispedømmerådet avsatte midler som menighetsråd og fellesråd kunne søke på for å markere jubileet lokalt. Komiteen for lokale markeringer utviklet ideer og ressurser for å synliggjøre kirken i lokalsamfunnet. Det ble gjennomført 29 lokale markeringer i alle prostier med støtte fra jubileumsmidlene. 14 av disse dreide seg om arrangementer i lokalsamfunnet, med andre målgrupper enn de som kommer ofte til gudstjenester.

Prostivise jubileumsgudstjenester

Det ble arrangert én jubileumsgudstjeneste i hvert prosti høsten 2019, hvor biskopen var med som predikant. Gudstjenestene ble i all hovedsak lagt til prostesetene, og ordførerne i alle prostiets kommuner var invitert.

Kommunikasjonsmaterieell "Kirke for alle - du er ikke alene"

Bispedømmerådet utviklet kommunikasjonsmateriellet «Kirke for alle – du er ikke alene». Materiellet omfattet bilder og tekst som kunne brukes på nettsider og i menighetsblader, animasjoner, bilder og tekst til nettsider og sosiale medier, og en folder som kunne kopieres opp deles ut. Vi hadde 4 kampanjeuker på Den norske kirke i Borg sin Facebookprofil i løpet av 2019, og den hadde til sammen 23 000 visninger og ble delt 40 ganger. #duerikkealene ble brukt i mange ulike settinger og brukes videre både i menigheter og hos oss.

Månedens salme og jubileumssalmen

Borg bispedømme er kjent for å ha et mangfoldig kirkemusikalsk miljø. Derfor ble kirkemusikere invitert til å bidra med månedens salme, en for hvert prosti. Månedens salme ble spilt inn og presentert på Den norske kirke i Borgs Facebookprofil, sammen med et kort videointervju som forklarte bakgrunnen for salmen. Dette skapte stor entusiasme, og månedens salmer fikk 70.000 avspillinger på Facebook. Månedens salme-prosjektet ble avsluttet med stor allsangkonsert i Fredrikstad domkirke i januar 2020, der alle månedens salmer ble fremført.

Jubileumssalmen «Glimt av Guds himmel på jord», ble skrevet av Ingrid Brækken Melve og Ivar S. Haugen. Salmen er språklig nyskapende og lett syngbar. Den har blitt flittig brukt gjennom jubileumsåret og er nå i jevnlig bruk i mange lokalkirker både i bispedømmet og andre steder.

Månedens kirkekunst

Sammen med kirkevergelaget ble månedens kirkekunst presentert på Facebook i løpet av jubileumsåret. Fokuset var på kirkebyggene som kunstgallerier og kulturhus, og hvilken betydning kirkene har for mennesker i et lokalsamfunn. Det ble laget korte videoreportasjer med intervjuer som ble presentert på Facebook. Dette var særlig vellykket for mindre kirkebygg som vanligvis ikke får bred omtale. Samlet fikk presentasjonene av månedens kirkekunst 17.300 avspillinger.

Jubileumshelg i Fredrikstad 23.-26.mai

23.mai: Stiftsdag: Stiftsdagen hadde 420 deltakere, og samlet bredt blant alle grupper ansatte. Stiftsdagen ble svært vellykket og skapte en sterk opplevelse av tilhørighet og felles oppdrag.

23.mai: Jubileumskonsert med alle Domkirkens kor og Wolfgang Plagge, Fredrikstad domkirke: Konserten ble arrangert som en gratiskonsert, noe som førte til fullsatt domkirke med svært gode anmeldelser i lokalpressen.

24.mai: Messe for verdighet, Fredrikstad domkirke: For mennesker som har opplevd overgrep og deres nære. En sterk og gripende opplevelse.

25.mai: Ledersamling med påfølgende festmiddag: Målgruppen for ledersamlingen var rådsledere, daglige leder, kirkeverger, proster og bispedømmeråd. Den årlige ledersamlingen er en svært viktig arena for strategisk utvikling, og hovedfokus i 2019 var kirkens rolle i vår tid, strategi for Den norske kirke i Borg, valg, kommunikasjon og frivillighet. Om kvelden var det festmiddag for deltakerne på ledersamlingen, der også tidligere biskoper og bispedømmerådsledere i Borg var spesielt invitert.

26.mai: Jubileumsgudstjeneste, Fredrikstad domkirke, med påfølgende gjestebud i



Domkirkeparken:

Jubileumsgudstjenesten ble en storslått markering av jubileet med 700 gudstjenestedeltakere, og bred deltakelse fra hele bispedømmet. En rekke ordførere fra bispedømmets kommuner deltok, hilsener fra stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen, statsråd Kjell Ingolf Ropstad, fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland og ordfører i Fredrikstad, Jon Ivar

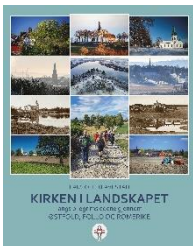
Nygaard. Etter gudstjenesten var hele byen invitert til åpent gjestebud i Domkirkeparken der det ble servert suppe, brød, vann og kaffe til rundt 900 mennesker.

26.mai: Magnus Grønneberg synger Hovland, Fredrikstad Domkirke: Jubileumshelgen ble avsluttet med klimakonsert i Domkirken, der Magnus Grønneberg og Knut Reiersrud tolket salmer av Egil Hovland.

Andre jubileumsprosjekter

Håpets katedral ble tydelig profilert gjennom hele jubileet. Det var et eget seminar på stiftsdagen, utflukt til Håpets katedral under ledersamlingen lørdag og omvisning i etterkant av jubileumsgudstjenesten søndag, og omfattende profilering under klimakonserten søndag kveld.

Pilegrim i Borg: Pilegrimsvandringen gikk fra Moss kirke til Gamlebyen i Oslo fra 11.-14.juni, og var åpen for kirkelige tilsatte. Det var 15 som deltok. Det ble også laget en pop-up pilegrimsled som ble plassert i domkirkeparken under jubileumsfeiringen.



Jubileumsbok, «Kirken i landskapet»: Lars Ole Klavestad fikk oppdraget med å skrive en jubileumsbok om kirkene i Borg. Boken ble lansert på tre seminarer i oktober, i Fredrikstad, Sarpsborg og på Ullensaker. Boken har fått bred medieomtale i lokal- og regionsaviser, og var blant annet tema på NRK P2s program «Museum» i desember 2019.

Fagkonferanse 7.november, «Å leve et helt liv - hele livet»: Konferansen var en oppfølging av Stortingsmelding 15: "Leve hele livet. En kvalitetsreform for eldre". Fokus for konferansen var hvilken plass tro og livssynspraksis skal ha i offentlig tjenesteyting, og hvilket ansvar tjenesteyterne har for å ivareta denne dimensjonen.

Samarbeid

Følgende instanser samarbeidet vi med: Østfold fylkeskommune, Fredrikstad kommune, Hvaler kommune og Sarpsborg kommune. Fylkesmannen i Oslo og Viken, KS i Østfold og Akershus, Utviklingssentra for sykehjem og hjemmetjenester i Akershus og Østfold. Kirkelig Kulturverksted. DOK-festivalen. Fredrikstad kirkelige fellesråd, Scandic Hotell City og lokale restauranter og næringsliv. Fredrikstad domkirke, Kirkens ressurscenter og Kirkens Bymisjon.

Resultater

- Mange lokale markeringer var med å synliggjøre jubileet i hele bispedømmet. Lokalkirken nådde lengre ut/nådde ut til nye målgrupper.
- Stor oppslutning om jubileumshelgen i Fredrikstad. Bispesetet fikk en tydeligere posisjon.
- Svært gode tilbakemeldinger på evalueringer.
- Svært god rekkevidde og visningstall av filmer på sosiale medier og god oppmerksomhet i det offentlige rom.
- Kommunikasjonsmateriellet ble mindre brukt enn forventet, det resulterte i en tydeligere anbefaling om å bruke eksisterende materiell i kirkevalget og et tydeligere budskap om felles kommunikasjon på MR-kursene. Det viste også at bilder kan ha bedre effekt enn tegninger.
- Synliggjøring av kirken som samfunnsaktør på en rekke områder.
- Identitets- og kulturskapende for ansatte, frivillige og medlemmer. Flere ansatte uttrykte stolthet over arbeidsgiver/organisasjonen.
- Bredt og godt samarbeid som videreføres med andre aktører.

Status resultatmål 3.b Kirken blir synlig og relevant for flere

Resultatmål 3.b.1 Kirken øker sitt digitale nærvær

Resultater

Både på nettsider og i sosiale medier hadde Borg bdr vekst i 2019. Menighetene hadde utvikling i type innhold de publiserte på nett, men ikke utvikling i antall følgere/rekkevidde. Flere fellesråd tok i bruk episervers publiseringsløsning.

Antall brukere og resultater i sosiale medier Den norske kirke i Borg

På Facebook har vi hatt en stor økning. Vi har økt antall følgere med 400 til 1400 følgere. Etter videokurs har vi i 2019 publisert omtrent 50 selvproduserte og tekstede videoer. Vi har opplevd stor suksess for videoene våre; 88 100 minutter sett er vi fornøyde med. Vi har også hatt en økning på hvor mange som har fullført visningene våre på hele 1535 %, totalt 45 600 fullførte visninger.

Bilde fra innsikt Facebooksiden til Dnk Borg:



Når det gjelder rekkevidde er tallene ikke nøyaktige, men vi anslår at vi har nådd omtrent 230 000 med vår aktivitet på facebook i 2019. Det mest populære innlegget er jubileumssalmen med 16 000 visninger. Vi ser også at direktestrømming av jubileumsgudstjenestene får overraskende mange visninger i etterkant. Facebook har vært vår primære kanal for kommunikasjon eksternt. Borg bdr har ikke egen facebook side for biskop Atle Sommerfeldt, han er på twitter, der han har 3 028 følgere. Dnk Borg har ikke prioritert Instagram.

Antall brukere økter og visninger nett

Nettsidene våre har hatt 36 000 økter, det er en økning på 51,3 %. 22 000 brukere har vært innom, det er en økning på 43,7 %. Brukerne har også vært på sidene våre lengre, en økning på 20 %, og vi har redusert fluktfrekvensen med 5 %. Totalt tyder dette på at vi har produsert mer relevant innhold for brukerne våre.

side	økter	økning	Unike brukere	økning	Unike sidevisninger
Kirken.no/Borg	36 000	+51,3 %	22 000	+43,7 %	64 203

Vi har 64 203 unike sidevisninger. Startsidene er den mest populære med 5219 visninger, mens to ulike kontaktsider har til sammen 6000 visninger. Vi ser av toppene på visninger at det er valget som har vært en viktig årsaken til folks bruk av nettsidene våre. Både offentliggjøring av lister og det endelige valget ligger høyt på antall visninger.

Menigheter på nett og i sosiale medier

I medieovervåkingen ser vi en markant økning på treff i sosiale medier og at hovedparten av økningen kommer fra menigheter. Vi ser også at flere menigheter bruker nettsidene mer aktivt og at det for de menigheter og fellesråd som bruker Episerver foregår en stor del (ønsket) kopiering av hverandres artikler og tekster.

Vurdering

På den ene siden handler digital kirke om å gjøre kirkens arbeid og tjenester tilgjengelig digitalt- altså å ta i bruk en ny plattform for eksisterende tjenester med nødvendige modifikasjoner. Målgruppen for dette arbeidet vil omfatte både de som benytter seg av kirkens tjenester allerede og nye medlemsgrupper som får lettere tilgang når tilbudet blir digitalt. Vi ser enda ikke noe systematisk arbeid på dette området lokalt, men en rekke gode enkelttilfeller som for eksempel Enebakks Snapchat for ungdom, Rælingens bruk av sosiale medier i ungdomsarbeidet og kateketen i Hobøls bruk av Instastories i konfirmantundervisningen. Samtidig ser vi at det er en stor økning i oppslag i sosiale medier på medieovervåkingen, menighetene bruker Facebook i stor grad for å fortelle om arrangementer, en digital oppslagstavle.

På den annen side viser medlemsundersøkelsen og evaluering av kommunikasjon rundt kirkevalget at Den norske kirke har et betydelig potensiale i å nå nye medlemsgrupper med digitalt innhold. Mens 38 % av befolkningen så informasjon om kirkevalget i sosiale medier, oppgir mellom 3 og 6 % av de gule og røde medlemsgruppene, og 21 % av den grønne medlemsgruppen at de mottar informasjon fra Den norske kirke i sosiale medier. Vi vet at mange menigheter bruker Facebook som en digital oppslagstavle, men de færreste brukte Facebook strategisk for å lage innhold til nye medlemsgrupper i 2019.

Digital kirke handler også om hvordan vi bruker digitale hjelpemidler i utførelsen av arbeidet vårt, både alene og sammen. Med framveksten av Teams og Sharepoint åpner det seg nye muligheter som krever struktur, ledelse og en kultur for deling og samhandling. Det er et mål at så mange menigheter som mulig kommer på kirken.no. Til sist handler digital kirke om ledelse. Det krever omprioritering av budsjetter, innkjøp av teknisk utstyr, koordinering, nye myndighetslinjer (hvem beslutter hva som skal publiseres når ting går raskt), og faglig ledelse for utvikling av nytt digitalt innhold. I mange staber har fokus vært omorganisering og kirkevalg med liten tid til målrettet arbeid for digital kirke.

For bispedømmerådets del gjorde vi en rekke erfaringer i jubileumsåret. Vi så kraften i bruk av video: video har en gjennomsnittlig rekkevidde på 672, gj.snittlig klikk på 80 og 26 kommentarer, mens en vanlig status har 210 i rekkevidde og lite engasjement. Vi så nødvendigheten av å betale for visninger og engasjement. Vi treffer ikke nye målgrupper blant våre følgere. I 2019 var forholdet mellom betalte visninger og følgeres visninger; 30 % og 45 %. Og vi så behovet for å profesjonalisere arbeidet med digitale medier, det er ikke lenger noe man gjør på si. For bispedømmerådets del er Facebooks funksjon en blanding av internkanal for å spre gode erfaringer og historier til og fra menigheter og frivillige, og profilering av biskopen.

Våre erfaringer og status på området medvirket til etablering av Kommunikasjonsløftet for lokalkirken i Borg, der digital kirke er en sentral del. Se mer om kommunikasjonsløftet på side 29.

Resultatmål 3.b.2 Kirken øker sitt nærvær i det offentlige rom

Resultater

Media: For bispedømmeråd og biskops del har antall oppslag i media økt i 2019. Det var 5998 oppslag redaksjonelt totalt for Borg bispedømmeråd og biskop. Av disse var det 470 oppslag knyttet til biskopen.

Andre arenaer: Vi ser en økning i kirkens tilstedeværelse på arenaer utenfor kirkerommet. I forbindelse med jubileet var det 900 samlet til gjestebud i domkirkeparken, det fikk stor oppmerksomhet og tiltrakk seg mennesker og medlemmer som vanligvis ikke spiser suppe med kirkefolk. Også i de lokale markeringene gjenspeiles dette: 14 av arrangementene foregikk utenfor

kirka eller hadde andre målgrupper enn vanlig. Vi ser at flere og flere menigheter søker utover. I forbindelse med Allehelgen ble det delt ut 4000 lys på kjøpesentre og stasjoner rundt om i bispedømmet. De som deltok opplevde dette som positivt og fikk svært positive tilbakemeldinger om at det var hyggelig å møte kirka på andre steder. I forbindelse med jubileet utviklet vi sammen med diakonene i Fredrikstad en mobil kirkebenk, til bruk i bygater og kjøpesentre. Det er fem slike kirkebenker fordelt i bispedømmet. Vi ser at når kirka er på nye steder er det relevant for media- det genererer medieoppslag.

Oppsummering

Strategien om målrettet og helhetlig kommunikasjon gir god retning på arbeidet med å gjøre kirken synlig og relevant for flere.

Strategien om målrettet kommunikasjon har bidratt til at vi begynte arbeidet med medlemsundersøkelsen i 2018 og har jobbet systematisk for å formidle og tydeliggjøre kunnskapen den gir oss på de fleste arenaer i 2019; prestesamlinger, ledersamling, stiftsdag, arbeidsgiverkonferanse, fagdager og menighetsråds kurs. Til sammen 1600 personer har fått høre og lære om hva de ulike medlemsgruppene har å fortelle oss. Vi har fått et felles språk for å snakke om målretting og konsekvenser av det, og vi har gjennom dette arbeidet også begynt å dreie fokus fra hva som er viktig for oss, til hva som er viktig for medlemmene våre. Det er et langsiktig arbeid. Den digitale kirke er en selvsagt mulighet for økt målretting og tilpasning av innhold til ulike målgrupper.

Medlemsundersøkelsen understøttet også helhetlig kommunikasjon som strategi. Internt er vi svært bevisste på forskjeller mellom de ulike nivåene og soknet som grunnenhet i kirken. Men over halvparten av medlemmene våre sier at de ikke skiller mellom kirken nasjonalt og lokalt. Det har bidratt til et felles fokus på mål og tiltak. Om alle skal finne opp hjulet sitt lokalt, er vi sjanseløse som kirke i det digitale mediesamfunnet. Vi må få til samhandling og felles budskap og kampanjer i mye større grad framover om vi skal nå igjennom til de ulike medlemsgruppene.

Veien videre

Som en følge av presentasjon av medlemsundersøkelsen på arbeidsgiverkonferansen i mai 2019 ble satsingen kommunikasjonsløftet til. Målene er å øke kapasitet, kompetanse og øke oppslutning til gudstjenester og trosopplæring i lokalkirken. Kommunikasjonsløftet innebærer prioritering og allokering av ressurser for å styrke kompetanse og kapasitet i lokalkirken i Den norske kirke i Borg på tvers av arbeidsgiverlinjene. Bispedømmerådet gjorde i sitt møte 18.9 vedtak om å sette av 1,2 millioner kroner til å jobbe mot følgende mål:

1. Øke kapasitet i kommunikasjonsarbeidet i lokalkirken i Borg
2. Øke oppslutning om gudstjenester
3. Øke oppslutning om dåp
4. Øke medlemmenes glede over å tilhøre Den norske kirke med 10 %.
5. Bidra til at kommunikasjon blir anerkjent som fag og at fagfolk er ressurseffektivt bruk av lønnsmidler for å øke oppslutning og bedre omdømmet til Den norske kirke.

Det er utviklet en prosjektoversikt med en rekke tiltak vi nå er i gang med å gjennomføre. Borg arbeidsgiverforum er styringsgruppe for Kommunikasjonsløftet. Det er et premiss at prosessen med å utvide kapasitet i kommunikasjonsarbeidet skal foregå lokalt i samarbeid med prost og kirkeverge. Det er et mål at fire av prostiene har økt kapasitet på plass innen 1.april 2020. Tanken er at en kommunikasjonskapasitet på prostnivå vil kunne betjene flere fellesråd og menighetsråd.

Borg bispedømmeråd kan bistå årlig med kr 100 000,- til kapasitet i 3 år, kun det første året er foreløpig vedtatt fordi bispedømmerådets budsjett er basert på årlige tildelinger fra statsbudsjettet. Avtale om kapasitetsøkning kan inngås med et fellesråd som på vegne av fellesrådene i prostiet forplikter seg til å bidra med minst like mye midler over samme periode. Midlene tildeles ikke etter søknad, men etter prosess der partene har definert en utviklingsavtale med konkrete mål og forpliktelser. Målene bør være knyttet til de strategiske målene for gudstjenesteoppslutning, dåp eller trosopplæring, og bør adressere dokumenterte utfordringer der vi antar at kommunikasjon kan være et effektivt verktøy. Når avtalen signeres settes arbeidet i gang.

Fordi vi ønsker målrettet kommunikasjon som vi også kan dokumentere resultat og effekt av, utvikler fellesrådene en konkret handlingsplan som ligger som vedlegg til utviklingsavtalen. Det er et ønske at arbeidet som gjøres i prosjektperioden dokumenteres slik at andre fellesråd/menigheter kan nyttiggjøre seg erfaringene som gjøres med å nå konkrete resultater med kommunikasjon som virkemiddel. Oppdatert prosjektbeskrivelse med delprosjekter finnes på www.kirken.no/borg.

Prosten samarbeider med kirkeverge i det daglige om styring av kapasiteten. Bispedømmerådets sekretariat bistår faglig med nettverk og støtte. Det er en forutsetning at menighetene/fellesrådene som deltar, arbeider slik at de bidrar til en mer helhetlig kommunikasjon fra Den norske kirke.

Resultatmål 3.c Flere menigheter blir med i en bærekraftig forvaltning av skaperverket

Resultat

To nye menigheter er blitt sertifisert som grønne menigheter i løpet av 2019. Klimapilegrim ble igjen satt på dagsorden i året som gikk, med hovedvekt på at det denne gangen var på lokalt nivå arrangementene skulle være. Bispedømmerådet sørget for en mobil klimapilegrimsvandring i forbindelse med 50-årsjubileet til bispedømmet. Håpets katedral er Borg bispedømmes interreligiøse miljøprosjekt, se mer neste side.

Resultatmål 3.e: Utvikle arenaer for religionsdialog mellom Dnk og moskeer/andre religioner

Resultat

Dialogforum Østfold har økt medlemstall for 2019. Tildeling av diakonimidler til en hel stilling for daglig leder Dialogforum Østfold har bidratt til økt handlingsrom og aktivitet siste halvår av 2019. Gjennom arbeidet til Dialogforum Østfold styrkes dialogarbeidet i bispedømmet. Det har til nå vært menigheter i Sarpsborg og Fredrikstad som har vært tilknyttet dialogforumet, men i løpet av det siste året er det stadig økt interesse også fra menigheter i Moss og Halden. Det ble i 2019 arrangert et informasjonsmøte i Vestre Borge syssel prosti, der flere menigheter ble medlemmer i etterkant. Det pågår arbeid for å etablere flere faste møtepunkt i dette prostiet.

Dialogforum avdeling Fredrikstad har en arbeidsgruppe med representanter fra ulike kristne og muslimske trossamfunn i byen. En del av tiltakene som tidligere har foregått kun i Sarpsborg, har nå blitt tydeligere samarbeidstiltak, slik som Religionsmøtet og Kvinnegruppa. Andre samarbeidstiltak i 2019 har vært besøk i hverandres gudshus, Trygg i bønn, familieturer og studietur til Gøteborg, i tillegg til regelmessige møter i Religionsmøtet og i arbeidsgruppa.

I 2019 fikk Dialogforum kr 400.000,- av Gjensidigestiftelsen fordelt på to år, til å starte med dialogdager i skolene i Fredrikstad. Første dag ble arrangert høsten 2019 med besøk i Gamle Glemmen kirke og Al-Houda moskeen på Lisleby. Flere skoler vil få tilbudet i 2020.

Prostidiakon og prost i Søndre Follo startet høsten 2019 opp et prosjekt kalt "Kirke for integrering" som skal resultere i en form for lokalt STL, samt se på arenaer hvor kirken kan bidra til god integrering, Det ble gjennomført moskebesøk og knyttet kontakter til andre religioner i prostiet. Videre har kirken tatt initiativ til samarbeid med Ås kommune og kulturskolen om felles møteplasser, bl.a. gjennom prosjektet "Hav".

På Romerike har det siden 2015 vært et samarbeid med thaibuddhistene om felles årlig klimapilegrimsvandring. Dette ble også gjennomført i 2019.

Resultatmål 3.f: Samarbeidet skole/kirke styrkes

Resultat

Det er en reduksjon i oppslutningen om skole-kirkesamarbeid i 2019, både når det gjelder antall skole- og barnehagegudstjenester, og når det gjelder antall skole-/barnehager på besøk i kirken utenom skolegudstjenester. Det er en svak økning i antall besøk i skoleklasser på 0,8%. Det var 424 færre barnehagebarn som deltok på barnehagegudstjenester (-3,5%), og 5385 (-7,2%) færre skoleelever som deltok på skolegudstjenester i 2019.

Vurdering

Etter perioder med en del støy, særlig knyttet opp til skolegudstjenester, virker det som om samarbeidet mellom skole og kirke i 2019 stort sett har vært preget av gjensidig trygghet og forutsigbare rammer. Lokalt er det nå også mer kapasitet til å fokusere på utvikling av skole-kirke-samarbeidet, etter flere år med utvikling av planer og tiltak i trosopplæringen. Skole-kirke-samarbeidet har derfor vært tematisert på fagdager og forumsamlinger for undervisningsansatte i løpet av 2019. Vi registrerer fortsatt noe utrygghet blant kirkelige ansatte på at deres faglige kompetanse er relevant i et bredt og tverrfaglig samarbeid opp mot skolens planverk i ulike fag.

Et bærekraftig samarbeid mellom skole og kirke forutsetter en samhandlingsplan forankret i lovverk, kirkefaglig kompetanse og profesjonalitet, basert på tillitt og gjensidig respekt mellom skole og kirke. Det er derfor gledelig at Den norske kirke i Fredrikstad høsten 2019 fikk iverksatt sin kommunale rammeplan for skole-kirke-samarbeid. Denne avklarer rammer og forventninger for samarbeidet, og peker på konkrete tema der kirken kan bidra med kompetanse og ressurser i de enkelte fag. Flere lokalkirker og kommuner har meldt sin interesse for en tilsvarende rammeplan, noe vi vil følge opp i 2020.

I 2019 ser vi nedgang i antall barnehagegudstjenester bl.a. i Nordre Follo prosti. Dette skyldes at man nå har omdefinert barnehagegudstjenester til «samlinger», og de er derfor registrert på andre steder i statistikken. I noen av prostiene der man har hatt fokus på etablering av nye fellesråd og organisering av nye arbeidsformer, har barnehage-skole-kirke-samarbeidet heller ikke vært prioritert i 2019 (gjelder f.eks. Nordre Follo og Nedre Romerike). I Vestre Borgevassdal har rehabilitering av flere sentrale kirkebygg i løpet av 2019 ført til et redusert tilbud, blant annet om skolegudstjenester. Vi ser også når det gjelder barnehage-skole-kirke-samarbeid at vakanser og skifte i stillinger har mye å si for hvilke ressurser man har til å prioritere dette arbeidet langsiktig og systematisk.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

- Kartlegge omfanget og kvaliteten på planer for skole-kirke-samarbeid i bispedømmet i forbindelse med nye læreplaner fra 2020 for å skaffe et mer presist kunnskapsgrunnlag.
- Bidra til at det etableres flere planer for skole-kirke-samarbeid på kommunenivå.
- Formidling av gode eksempler og rådgivning.
- Barnehage-skole-kirke-samarbeid vil fortsatt være fast tema på biskopens visitaser.

Resultatmål 3.g Flertall av menighetene i Borg har tiltak for asylsøkere eller bosatte flyktninger.

Det ble i 2019 rapportert om 40 menigheter med tilbud til asylsøkere eller bosatte flyktninger i 2019, som er en nedgang på 7 (15%) fra 2018. Resultatmål ikke nådd.

Vurdering

Erfaringen viser at soknene i Borg har bidratt aktivt de fleste steder i forbindelse med bosetting av flyktninger. Kirken har også evnet å samarbeide med kommunene og andre organisasjoner, og flere steder har det vært menighetene som har koordinert det frivillige arbeidet lokalt. Også i 2019 har vi sett at det er få som ankommer Norge, og at mottaksapparatet heller ikke foretar noen registrering på religiøs tilhørighet av de som kommer. Dette gjør det samlet sett mer krevende å holde engasjementet oppe.

Biskopen henvendte seg derfor i 2019 til justis- og beredskapsdepartementet og etterspurte UDIs rutiner for registrering av tros- og livssynstilhørighet for bosatte flyktninger, slik at det enkelte tros- og livssynssamfunn lettere kunne bidra til inkludering og sikre flyktingenes religiøse rettigheter. Departementets svar var at «religiøs tilhørighet er en sensitiv personopplysning, jf. personvernlovgivningen, og at UDI ikke har adgang til å behandle (slik som å kartlegge, sammenstille, registrere og utlevere) slike opplysninger». Dette bryter etter vår oppfatning med menneskerettighetene, og vil bli fulgt opp i 2020.

Resultatmål 3 h Flere menigheter er engasjert i ytremisjon

Det er i alt 126 prosjekter som går på vennsks-, solidaritetsarbeid og misjonsavtaler i Borg. Det er en reduksjon på 2,3 % fra 2018.

Det er 74 misjonsavtaler gjennom SMM, som er en reduksjon på fem siden 2018. Bispedømmerådet har arrangert to misjonsinspirasjonssamlinger i 2019, en for Romerike-prostiene og en for Follo-prostiene og Vestre Borgevangelium. Samlingene hadde god oppslutning og fikk gode tilbakemeldinger. SMM var også tilstede på stiftsdagen i mai og bidro med informasjon og utdeling av materiell. På biskopens visitaser er nødvendigheten av å inngå misjonsavtaler med en av SMM-organisasjonene oppe som et fast punkt.

Resultatmål 3.i Styrke pilegrimsarbeidet

I året som er gått er pilegrimsarbeid løftet opp på flere av biskopens visitaser. I august arrangerte biskopen en konsultasjon som hadde fokus på pilegrimsarbeidet på den delen av Gudbrandsdalsleden som går gjennom Borg bispedømme. Våren 2019 var det en høring på pilegrimsarbeidet frem mot 2030, der Borgleden var nevnt som mulig satsingsområde. Bispedømmerådet svarte på denne høringen, med ønske om å støtte opp om videre arbeid med å prosjektere regionalt pilegrimssentret i Sarpsborg. Sarpsborg kommune, i samarbeid med biskop i Borg, initierte høsten 2019 oppstart av prosjekt med tanke på å se på muligheten for et slikt senter.

B. 4 Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Resultatmål 1.e Medlemmer skal oppleve kirkemusikken som berikende i gudstjenestene

I en gudstjenesteundersøkelse gjennomført av Borg bispedømmeråd i 2018 opplever 59% av medlemmer som har vært til gudstjeneste siste året kirkemusikken som berikende. Resultatmålet anses oppnådd.

Kirkemusikken i Borg holder generelt høy kvalitet. Gjennom fagdager, faglige nettverk og rådgivning bidrar bispedømmerådet til å opprettholde kvalitet på kirkemusikken. Kirkemusikerne er dessuten flinke til å variere med å innlemme ulike sjangre i musikken, både gjennom temagudstjenester/messer og bibelspill. Resultatene tyder på at mer kan gjøres for å favne flere aldersgrupper og medlemsgrupper med kirkemusikken. Kun 27 av menighetene har en plan for kirkemusikk. Dette vurderes som lavt.

Resultatmål 4.a: Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer

Kirkerommet blir aktivt brukt, både i regi av menighetene selv, men også av andre aktører. Antall konserter har økt med 5,4 % fra 2018, og deltakertallet har økt med 2,2 %. Antallet kulturarrangementer økte med 10,2 % i 2019, og deltakertallet økte med 14,8 %. Til sammen var det 173.617 mennesker som deltok på konserter eller kulturarrangementer i kirkene i Borg bispedømme i 2019, noe som er 3,8 % (6376) flere enn i 2018. Nasjonalt er Borg et av de bispedømmene med høyest oppslutning i både antall og deltakere på konserter og kulturarrangementer i 2019.

Håpets katedral

Arbeidet med Håpets katedral – Borg bispedømme sitt interreligiøse symbolbygg mot maritim forsøpling – har i løpet av 2019 holdt fremdriftsplanen, og kommet flere lange steg nærmere realiseringen. 10.juni ble den 30 tonn tunge prammen sjø satt, og i oktober og november kom reisverket på plass. Prammen ble brukt som scene for orgelkonsert i Glomma under Tall Ships Race i juli, hvor flere tusen mennesker fikk se og oppleve prosjektet. I 2019 er tilsammen 4 tonn havplast samlet inn langs kysten av Østfold, Vestfold og Bohuslän, som i 2020 skal støpes om til 15.000 fargerike takplater som skal utgjøre taket i Håpets katedral. Det er lagt ned ca 4300 timer i bygging av pram og katedral i 2018 og 2019.

Håpets katedral har i løpet av 2019 hatt et utstrakt samarbeid med mange aktører: ECEN (det kristne europeiske miljønettverket), ungdommer fra skolene i Fredrikstad og omegn, folkehøyskoler, speidere, norsk interreligiøst klimanettverk, Fyrlykta, Kirkens Bymisjon, Blå Kors Varmestua, Blå Kors Barnas Stasjon, Klimapilegrim, thai-buddhister og flere av menighetene i Borg. I mai besøkte Bispemøtet Håpets katedral, og prosjektet var sentralt i Borg sitt 50-årsjubileum. En søndag i måneden er det nå en fast etablert «Bønn for havet» som ledes av ulike prester i domprostiet.

Håpets katedral forventes ferdigstilt i 2020, og det jobbes nå med strategier for hvordan den brede mobiliseringen og synliggjøringen i løpet av byggefasen kan videreføres i driftsfasen.

Resultatmål 4.b: Flere åpne kirker

Det var 2100 dager/kvelder med åpne kirker i Borg i 2019, noe som er en markant økning på 23,1 %. Alle prostier har en økning, bortsett fra Søndre Borgevangel og Nordre Follo. Antall sokn med tilbud om åpne kirker økte fra 53 i 2018 til 67 i 2019, noe som utgjør 60 % av soknene i Borg. Mål er nådd.

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

Tallene viser at kirken i 2019 befester sin posisjon som en sentral konsert- og kulturarena, både for egne arrangementer og utleie til eksterne aktører.

Kirkens eget kultur- og konserttilbud blir hovedsakelig båret av dyktige og engasjerte kirkemusikere.

Det er svært gledelig at vi i 2019 har sett en vitalisering av kulturutvalgene i flere sokn og fellesrådsområder. Dette er utvilsomt med å gi ny vitalitet inn i kirkens kunst- og kulturarbeid, både når det gjelder kvalitet, samarbeid med andre aktører og langsiktighet. En målrettet satsning på kultur og konserter er også med å generere flere frivillige, som i 2019 økte med 26,5 % knyttet til kultur- og konsertarrangementer. Det er trolig generelt enklere å rekruttere frivillige til denne delen av kirkens virksomhet, enn f.eks. gudstjenester og trosopplæring. Prosten i Søndre Borgevangel påpeker at dette er «enkel frivillighet med umiddelbar belønning – brannvakt eller billettsalg mot gratis inngang til konserten». Det er fortsatt et stort potensiale til å videreutvikle kirkens kulturtilbud, også i Borg bispedømme.

Det er også svært gledelig at vi ser en betydelig økning i antall sokn som har tilbud om åpen kirke, og dermed en økning i antall dager med åpne kirker. Som med kirkens konsert- og kulturarbeid er det generelt enklere å rekruttere frivillige til åpen kirke, og det er et tiltak der flere også samarbeider med historielag og andre foreninger i lokalsamfunnet, som får en arena der man kan bruke sin kompetanse og profilere eget arbeid. Tilbud om åpne kirker er hovedsakelig lagt til sommeren og i forbindelse med Allehelgen. Det er fortsatt et stort potensiale i å forsterke dette tilbudet, blant annet gjennom at kirkene holdes åpne når kirkemusikere, kirketjenere eller prester oppholder seg i kirkerommet i løpet av uken, eller i samarbeid med lokale lag og foreninger. Dette er et tema som biskopen utfordrer lokalkirken på under visitaser.

Oppsummering

Det er svært gledelig at både antall og deltakelse på kultur- og konsertarrangementer, og antall sokn med tilbud om åpen kirke, øker i 2019. Dette er igjen med å øke antall frivillige og forsterke samarbeidet med lokale lag og foreninger, som er to strategier som bispedømmerrådet har løftet frem i sin strategiplan.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Borg bispedømmeråd vil i 2020:

- Bidra til at det etableres flere kulturutvalg.
- Bidra til at flere lokalkirker har tilbud om åpen kirke, særlig i forbindelse med Allehelgen.
- Bidra til at flere lokalkirker har flere kulturtilbud i forbindelse med Allehelgen.

B.5 Hovedmål 5 Flere får lyst til å jobbe i kirka og blir værende i arbeid i kirka

Resultatmål 5.a Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes.

Resultater/utvikling

Det er en reduksjon på 25% i deltakelsen i VTP tilknyttet Borg, en reduksjon på 29% i antall kvalifiserte søkere pr. utlyste prestestilling og en nedgang på 22% i antall vigslinger av prest, diakon, kateket og kantor. Resultatmål ikke oppnådd.

Vurdering

Vi ser at det er prester som står for reduksjonen i antall vigslinger/ordinasjoner. Her er det en nedadgående tendens siste 4 år. Kombinert med nedgang i de øvrige indikatorene er dette bekymringsfullt.

Rekruttering til vigslede stillinger har vært et satsningsområde både i Borg og i Den norske kirke som helhet de siste årene. Resultatene så langt vitner om at dette vil måtte være et langsiktig arbeid som får fokus og ressurser over betydelig lengre tid enn den treårige prosjektperioden 2018 – 2020, noe også utredningen til KM-sak 19/17 legger opp til.

Veien videre

I samarbeid med prostene legger vi til rette for at prestetjeneste ved siden av fullføring av utdanning, hittil kun i vikariater. Vi imøteser derfor formaliseringen av rekrutteringsstillinger og har flere aktuelle kandidater for et slikt arbeids- og utdanningsløp fram til ordinasjon.

Resultatmål 5.b 2 % av kirkens medlemmer gjør frivillig tjeneste

Resultater

Det er en reduksjon på 1,8 % antall frivillige totalt. Når det gjelder frivillige i trosopplæringen er dette tallet redusert med 10 %. Resultatmål ikke oppnådd.

Vurdering

I fjor hadde vi en tilsvarende økning som vi i år har en reduksjon. Mye tyder på at dette tallet blir rapportert mer eller mindre tilfeldig. Det er behov for klarere retningslinjer og opplæring for hvordan disse tallene skal registreres. Trosopplæringens tall gjenspeiler en generell nedgang i oppslutning om trosopplæringen. Strategien om å utfordre medlemmene til å delta i kirkens arbeid er fortsatt høyaktuell og det blir spennende å se hvordan eller om tallene endrer seg når flere menigheter kommer i gang med sitt strategiske arbeid.

Resultatmål 5.c Kirkelige medarbeidere trives på jobben

Resultater i figur under. Målet ansees som oppnådd.

Påstand	Svar (skala 1-5)	Over/under rDnk samlet
Jeg er alt i alt godt tilfreds med jobben min	4,2	+ 0,1
Jeg er stolt over å være ansatt i Den norske kirke	4,0	0,0
Jeg har mulighet til å utvikle meg i jobben min	4,3	+ 0,1

Kilde: Medarbeiderundersøkelsen 2019 for presteskapet i Borg, Rambøll. Svarprosent: 74 %

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

Den tradisjonelle arbeidsplassundersøkelsen som i flere år har vært gjennomført i Borg bispedømme i tett samarbeid med verneombudene, ble i 2019 erstattet av nasjonal medarbeiderundersøkelse gjennomført av Rambøll. Denne skal gjennomføres annethvert år framover, og det settes et ekstra fokus på etterarbeid og utarbeidelse av tiltak. Den nye undersøkelsen er ikke direkte sammenliknbar med tidligere resultater og resultatmål for 2019. Merk at en fullgod forståelse av resultatene først vil være mulig etter at lokal tolkning og etterarbeid er ferdigstilt til sommeren 2020.

Resultatmål 5.d Tilbud for unge i menigheten styrkes

Resultat: Det er en økning i antall lederkurs for ungdom mellom 13 – 17 år på 36%. Det er også en økning i antall enkeltarrangement for unge mellom 18 – 30 år på 57%. Målet er nådd.

Analyse: Etableringen av SBU-Borg hadde som målsetning å bidra til gjensidig utveksling og styrking av kirkens trosopplæringsarbeid og organisasjonenes arbeid i lokalkirken. SBU-Borg har fungert som en viktig arena for utveksling av ideer og styrket samhandling.

I november ble det arrangert Ungdomsfestival for ungdom fra 13 år og oppover på Lillestrøm. Dette var et samarbeidsprosjekt som KFUK/KFUM gjennom SBU-Borg tok ansvaret for i forbindelse med jubileumsåret. Totalt var det 250 ungdommer som deltok på arrangementet. Evalueringen i etterkant viser at dette ble vellykket, og vi vurderer derfor muligheten for et tilsvarende arrangement i 2021. Festivalen er en god mulighet for å utvikle kontinuerlige tilbud til ungdom og knytte kontakter mellom ungdommer fra ulike menigheter. Dette prosjektet har vist at samarbeidet med barne- og ungdomsorganisasjonene innenfor Den norske kirke gjennom SBU-Borg, har et stort potensiale for videreutvikling og forsterking, både opp mot trosopplæringstiltak og kontinuerlig arbeid.

Ungdomsdemokratiet i Borg har et aktivt og engasjert ungdomsråd, og hadde åtte rådsmøter i 2019. Rådet har kontaktpunkt med bispedømmerådet gjennom året ved behov og inviterer aktuelle samarbeidspartnere til hagefest hos biskopen før sommeren. Ungdomstinget ble avholdt i Fredrikstad med om lag 40 deltakere. To av rådsmedlemmene var delegater på Ungdommens Kirkemøte.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

- Oppfordre fagkoordinatorer til å ha tilbud for unge i lokalkirken som tema på forumsamlinger.
- Fortsette samarbeidet med organisasjonene gjennom Samarbeidsutvalg for barne- og ungdomsorganisasjonen (SBU)
- Fortsatt jobbe strategisk med ungdomsdemokratiet.
- Bidra til å fortsette den økte deltakelsen på Ungdomstinget.

Prestetjenesten i Borg 2019

Prestedekning

I Borg bispedømmeråd var det ved utgangen av året 140,5 bemannet årsverk prestetjeneste.

	Totalt	Prester inkl. biskop	Andel %	Adm.	Andel %	Andre
Pr. 01.01.2019	154,2	143,9	93,32	10,3	6,68	0
Pr. 31.12.2019	153,4	143,1	93,29	10,3	6,71	0

Kilde: Kirkerådet. Totalt antall årsverk i Borg bispedømme. Andel presteårsverk 2019

Bemanningen i bispedømmeadministrasjonen har gått noe ned siste år, og er ved utgangen av 2019 på 10 fast tilsatte som utgjør 9,1 årsverk. Tabellen viser for både prestetjenesten og administrasjonen opprettede årsverk og gir derfor ikke et riktig bilde ift. hvor mange som var fast tilsatt pr. 31.12.2019, inkl. sykemeldte. I administrasjonen benyttes i tillegg 5 pensjonister på timebasis. Det arbeides med en gjennomgang av personalressursbehovet i administrasjonen sett i forhold til de pågående nasjonale prosessene med gjennomgang av kirkefag og HR-funksjonen.

Andelen lønn brukt til prestetjeneste har gått videre opp siste år. Både i forhold til antall årsverk og prosentandel ligger Borg godt under de øvrige bispedømmene på administrasjon. Det har vært et strategisk valg å unngå vakansestyling i prestetjenesten så langt som mulig.

Kirkelige handlinger per prest og prestedekning

Antall kirkemedlemmer pr presteårsverk (faste og vikarer)

	Prester	Medlemmer	Medlemmer og tilhørende	Medlemmer per prest	M og T per prest
Borg	143,1	468 191	487 792	3 272	3 409
Nasjonalt	1300,15	3 563 866	3 683 199	2 741	2 833

Beregningsgrunnlag: Faste årsverk i prestetjenesten i Borg og Kirkens medlemsregister (Foreløpige tall)

Oversikten nasjonalt viser at bare Stavanger har flere medlemmer pr. prest enn Borg. Tas tilhørende med så kommer Borg ut med landets laveste prestedekning. Det er i snitt 576 flere medlemmer pr. prest i Borg enn i landet som helhet. Dette forholdet har eskalert de senere årene, på tross av Borg bispedømmes prioritering av prestetjenesten opp mot administrasjon som vist ovenfor. Dette forsterkes ytterligere av at blant de 143,1 presteårsverkene er det hele 8,5 årsverk spesialprestetjeneste som i mindre grad utfører kirkelige handlinger.

Kombinert med innføring av arbeidstidsavtalen med 35,5 timers uke ser vi at § 2 pkt c) og d) i Tjenesteordning for menighetsprester lider under dette, til en viss grad også pkt b).

Prostene melder:

- Prestene tar konsekvensen av dette ved å redusere "menighetsbyggende arbeid".
- Det kan skorte på tilgjengelighet og skape et inntrykk av prester som er veldig opptatt
- Det blir mindre tid til samtaler, trosopplæring og utvalgsarbeid
- I enkelte prostier oppleves en økende etterspørsel etter avlastning med vikarer også til kirkelige handlinger, for å få det til å "gå opp".

Kirkelige handlinger pr presteårsverk (faste og vikarer)

	Prester	Antall konfirmanter	Per prest	Vielse r	Per prest	Gravferder	Per prest	Dåps-handlinger	Per prest
Borg	143,1	4 430	31,0	789	5,5	4 488	31,4	3 358	23,5
Nasjonalt	1300,15	34 594	26,6	6 246	4,8	35 042	27,0	27 910	21,5

Beregningsgrunnlag: Opprettede årsverk pr 31.12.2019 og SSB.

Pensjonister i tjeneste

Pensjonister og enkelttjenester 2019	Timer	Årsverk
Borg 2019	16.138	9,22
Borg 2018	9.444	5,40
Borg 2017	4.700	2,55
Borg 2016	3.503	2,00

Tabell pensjonister og enkelttjenester 2019

Ekstratjenester	Gudstjenester			Gravferd			Vigsel
	Ved andre	Ved prest	Totalt	Ved andre	Ved prest	Totalt	Ved prest
Borg 2019	8	75	83	0	93	93	42
Borg 2018	23	49	72	7	46	53	35
Borg 2017			86			115	65
Borg 2016			96			60	50

Tabell ekstratjenester 2019. Kilde: Lønssystemet Aditro

Med tanke på å sikre en god prestatetjeneste er bispedømmet også avhengig av at pensjonerte prester går inn både i vikariater og enkelttjenester. Den tjenesten disse utførte i 2019 tilsvarer et volum på 9,2 årsverk. Det har vært en dobling av dette hvert år de siste to årene. Vi ser en tendens til at flere av de som går av med pensjon velger å ta vikaroppdrag relativt raskt etter avgang.

Om en ser bruk av pensjonister omregnet i årsverk i forhold til totalt presteårsverk ved utgangen av 2019, ser en at i landet som helhet utgjorde pensjonistandelen av årsverkene 5,8% mot 4,5% i 2018. For Borg sin del er dette 6,5% mot 3,6% i 2018. Det er altså en betydelig økning, som er enda større i Borg enn i landet som helhet.

Prostene melder at vakanser og sykemeldinger gjør at det er stort behov for pensjonister til enkelttjenester. Det er på grunn av relativt lav prestedekning ofte krevende å løse dette innenfor eksisterende bemanning. Det oppleves generelt å være god tilgang på pensjonister som ønsker å gjøre slik tjeneste. Dette er for det meste pensjonerte prester som bor i prostiet, og tidligere har hatt sin tjeneste her. Flere av disse tilkjenner en opplevd forpliktelse til å gjøre vikartjeneste.

Utlysning, søknader og tilsetninger i prestedtjenesten

Rekruttering (% kvinner i parentes)	2019	2018	2017	2016
Antall utlyste prestestillinger	10	18	16	10
Antall søknader	52 (35%)	132 (38%)	126 (46%)	61 (33%)
Antall søknader pr. stilling	5,2	7,3	7,9	6,1
Antall tilsetninger	10 (40%)	18 (56%)	16 (50%)	9 (11%)
Fra annen prestestilling i DNK	8 (50%)	15 (66%)	11 (63%)	3 (0%)
Fra annen kirkelig stilling	-	1 (0%)	2 (0%)	0 (0%)
Fra annen stilling utenfor kirken	-	1 (100%)		
Fra utdanning	2 (0%)	0 (0%)	3 (33%)	4 (25%)
Antall vigslinger av prest	4 (25%)	6 (56%)	6 (50%)	11 (55%)
Veien til prestedtjeneste	6	8 (50%)	10 (50%)	
Stiftspraksis	3 (33%)	8 (38%)	5 (50%)	
Ny-rekruttering	2	0	3	1

Tabell rekruttering 2019- Borg bispedømmeråd

I 2019 ble 10 prestestillinger lyst ut. Det innebærer at det var skifte i 7% av stillingene, mot 13% i 2018, 12% i 2017 og 7% i 2016. Dette viser en nedgang, men skyldes etter alt å dømme tilfeldigheter bl.a. knyttet til plassering av BDR-møter. Det er derfor grunn til å tro at trenden likevel vil være økende framover. Det var nødvendig med 2.gangs utlysning på en av stillingene i 2019. Søknader pr. stilling har hatt en markant nedgang siste år, men er fortsatt høyt sammenliknet med landet som helhet, når Borg har drøyt 2 flere søkere pr utlyst stilling enn landsgjennomsnittet. Årsak til dette er sannsynligvis geografisk plassering i forhold til hovedstaden, men ser også ut til å kunne være en godt utbygd ABV-struktur som spesielt unge søkere sier de legger vekt på.

“Veien til prestedtjeneste” (VTP) hadde 6 personer tilknyttet Borg i 2019. 3 av disse gjennomførte stiftspraksis denne våren. Menighetene opplever det som en berikelse å ha kandidatene disse 5 ukene, og alle kandidatene var å finne på søkerlister i Borg i 2019. Vi anser VTP og stiftspraksis som viktige rekrutteringstiltak.

Alderssammensetning

Aldersfordeling, vikarbruk og stillingskategorier

Aldersfordelingen i presteskaper fast ansatte og vikarer	Under 40 år		40-49 år		50-59 år		Over 60 år		Totalt
	Antall	Pst.	antall	Pst.	antall	Pst.	antall	Pst.	antall
Borg 2019	22	16 %	30	21 %	39	28 %	50	36 %	141
Borg 2018	21	15 %	34	24 %	40	28 %	46	33 %	141
Borg 2017	15	11 %	35	26 %	40	29 %	47	34 %	137
Borg 2016	14	7 %	41	30 %	40	29 %	47	34 %	137
Landet totalt 2019	213	17 %	297	24 %	368	30%	365	29%	1243

Tabell aldersfordeling i presteskaper DNK 2019

Sammenlikningen mellom bispedømmene viser at Borg i 2019 har kommet seg nesten opp på landssnittet hva gjelder andel prester under 40 år (16% i Borg mot 17% på nasjonalt nivå). Det er fortsatt en målsetting i bispedømmet å øke antall yngre prester både for å sikre fremtidig bemanning

og en god alderssammensetning i presteskapet.

Prostene i Borg melder at de viktigste tiltakene som har vært gjennomført på prostinivå i 2019 for å øke andelen prester under 40 år er:

- Tett oppfølging og tilrettelegging mht. svangerskap og småbarnsfasen.
- Fokus på prestefellesskapet som et støttende fellesskap med solidarisk ansvar for prestedtjenesten i prostiet.
- Mulighet for fritak for beredskap i krevende livsfaser.

I tillegg har bispedømmerådet særlig prioritert følgende for å øke andel yngre prester:

1. God oppfølging av studenter/kandidater på VTP og Stiftspraksis.
2. Ved utlysning av nye prestestillinger i Borg angis at deltakelse i ABV er en arbeidsoppgave for prestene.
3. Ved ledighet gjøres enkelte soknepreststillinger om til kapellanstillinger, (tidligere kapellanstillinger)

Stillingskategorier

	Biskop	Kapellan	Prost	Prosti- prest	Senior- prest	Sokne- prest	Spesial- prest
Stillingskategorier – antall årsverk	1,0	30,0	8,0	6,6	0,0	83,5	8,8

Kilde: Lønssystemet Aditro pr. 31.12.2019

Grunnet prostjusteringer som følge av kommunesammenslåinger har Borg gått fra 9 til 8 prostier og har derfor en prostestilling mindre ved nyttår. Antall kapellaner i forhold til sokneprester har vært økende de siste årene pga. arbeid med tilbakeføring av utvalgte soknepreststillinger til kapellanstillinger ved ledighet. Målet er både å styrke rekrutteringen og få et mer mangfoldig presteskap.

B.6 Den norske kirke er demokratisk og effektivt organisert

Resultatmål 6.a Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Resultater/utvikling

Totalt var valgoppslutningen i Borg bispedømmeråd på 11,77 % samlet for MR og BDR- valg. Hele 38 476 (2015: 56 754) stemmer ble kjent gyldige i valg til bispedømmerådet. 10 % av de stemmeberettigede deltok i valg til nytt bispedømmeråd. Dette er en nedgang på 4 prosentpoeng, men allikevel over oppslutning i 2011-valget. Nasjonalt er dette under landsgjennomsnittet (10,55%), fire bispedømmer har lavere oppslutning enn Borg. Antall stemmer som ble forkastet var 131, omtrent samme nivå som i 2015, en viktig grunn til forkasting var ustemplede stemmer.

I valg til lek kirkelig ansatte var deltakelsen på 61 %, en relativ stor nedgang fra 2015 da oppslutningen var på 73 %. Hele 332 stemmesedler ble levert blant de 541 stemmeberettigede. Flere av kirkevergene tok ansvar for å avholde valg i stabsmøter, der dette ble gjort er oppslutningen stor.

I valg til geistlig ansatt var deltakelsen på 75 %, (2015: 71%), altså en økning på 4 prosentpoeng. 122 stemmesedler ble levert. Totalt var det 162 prester i manntallet.

Valg til menighetsråd hadde en deltakelse på 10,76 %, dette var lavere enn oppslutning til valget i 2015 og også valget 2011.

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak

I evaluering av valget i 2009 anslo KIFO at man kunne forvente deltagelse på mellom 13- 20 % i kirkevalget. Selv om årets valg ikke hadde store prinsipielle valgkampsaker er 10 % i BDR- valget betydelig under det som bør kunne forventes i oppslutning. I evalueringen fra menighet og fellesråd pekes det på at kommunikasjonsarbeidet med å gjøre listene kjent og dermed bidra til et opplyst valg ikke var tilfredsstillende.

Det ble også lagt ned et stort arbeid både lokalt og regionalt for å etablere et manntall for lek kirkelig tilsatte. Det kan være at nedgangen rett og slett skyldes at manntallet denne gangen var mer korrekt. Vi så at der prostene avholdt felles valg var oppslutningen vesentlig større enn der det ikke ble holdt felles valg. Dette var nok årsaken til større valgoppslutning. Krevende å få inn stemmer fra institusjonsprester og ordinerte prester i annen kirkelig stilling.

Mange menighetsråd meldte at valget opplevdes lite reelt, da det mange steder ikke var flere på listen enn det antall kandidater man trengte. Totalt hadde 89 % av menighetsrådene færre eller akkurat like mange kandidater som skulle velges på listene som ble stilt til valg. Kun 12 menighetsråd hadde et reelt valg. Soknestatistikken viser at valgdeltakelsen i valg til menighetsråd var høyere i flere sokn enn til bispedømmerådsvalg, men særlig i de folkerike soknene er det omvendt, noe som gir store utslag på gjennomsnittlig forhold mellom de to valgene.

Stemningen rundt valget lokalt har vært gjennomgående god. Vi kom tidligere i gang med kommunikasjonsarbeidet. Det har vært nedlagt et imponerende arbeid lokalt i soknene. Kirkevalget 2019 framsto som mer profesjonelt enn valget i 2015, med hensyn til valgavlukker, materiell og urner.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

- Menighetene ønsker mer info om kandidater og lister, bedre system rundt forhåndsstemmingen og enklere opptellingsrutiner, samt stemmesedler som er mer ulike, lettere å skille på.
- Valgmodulen må fungere når det gjelder. Elektronisk manntall er også ønsket.
- Kommunikasjonsarbeidet har vært betydelig både regionalt og lokalt. Evalueringen viser at det er et potensiale for enda større synlighet gjennom lokalt og sosialt mediearbeid.
- Menighetene har begrenset kapasitet til kommunikasjonsarbeid, viktig å se på løsninger der flere fellesråd kan dele på en valggressurs.
- Viktig med tilrettelagt materiell som er enkelt å bruke og bedre koordinering sentralt med tydelige planer det er enkelt å følge opp lokalt.
- Det bør jobbes kontinuerlig med forståelsen og synliggjøring av kirkedemokratiet hele tiden, ikke bare hvert valgår.

Resultatmål 6.b Kvalitet på eget statistikkmateriell øker

Resultater/utvikling

I 2018 økte kvaliteten på rapporteringen betraktelig. Vi ser en liten tilbakegang i 2019, både når det gjelder rapportering på gudstjenester og frivillige, men på andre områder kan ting tyde på at rapporteringen fungerer; kulturdeltakere bla.

Vurdering/analyse inkludert vurdering av tiltak/strategier

Gjennom hele året har viktigheten av rapportering og strategisk bruk av resultatene vært tema på samlinger og møter, bla for alle nye medlemmer i menighetsråd høsten 2019. For første gang har vi ikke hatt egne kurs om rapportering for ansatte, men la ut youtube videoer med prost Trond Tveit Selvik som gikk gjennom årsrapporteringen felt for felt i skjemaet. Det har vært gode tilbakemeldinger på dette. Faren er nok at de som skulle ha vært på kurs ikke har tatt seg tid til å se videoene før de fylte ut skjemaet.

Veien videre/eventuelle endringer i strategier og tiltak

Framover fortsetter vi arbeidet med å peke på viktigheten av å bruke tall og resultater fra menighetens årsstatistikk. Vi jobber med å ansvarliggjøre ulike yrkesgrupper for ulike deler av statistikken. For eksempel at sokneprestene må ta ansvar for dåpstatll.

Resultatmål 6.c Effektiv styringsstruktur

Resultater/utvikling

Vi har definert det «å strikke sammen nivå og enheter» som et ønsket mål, og har brukt alle arenaer der flere yrkesgrupper og representanter fra de ulike arbeidsgiverlinjene har vært tilstede, til å fokusere på felles mål og resultater av medlemsundersøkelsen som tilsier et større og felles fokus på virksomheten vår. Vi opplever at strategiplanen for Den norske kirke i Borg i stadig større grad brukes og bidrar til felles retning. Vi ser også at vi oftere får styringsgrupper og arbeidsgrupper på tvers av enheter og nivåer- det er effektivt å løse ting over bordet. Fokus på ledelse og samskaping er likeledes viktig. Det er mange ulike ledere på ulike nivåer- ledelsesstøtte og mest mulig åpenhet

bidrar til at flere drar i samme retning og definerer seg inn i fellesskapet. Ledersamlingene for valgte ledere og for arbeidsgiverne er viktige. Vi opplever at menighetsrådskursenes fokus på strategisk og felles ledelse ble positivt mottatt.

Borg bdr har bidratt til å utvikle kunnskap og dele gode eksempler om ledelse og organisasjon blant alle menigheter ved å dele erfaringene og resultatene fra MUV Borg, menighetsutviklingsprosjektet som har pågått over to år. Videre var årskonferansen for arbeidsgiverne i mai ansett som vellykket med tema både om delt daglig ledelse, #metoo i kirken og beredskap. Høsten 2018 har kirkens mål og visjoner vært tema på alle valgmøtene i prostiene, dette har bidratt til felles kulturutvikling som grunnlag for effektiv styringsstruktur. Prostene har også vært på ledersamling med tema som ledelse i kunnskapsorganisasjoner og innovasjonsledelse.

Samskapingen mellom ulike arbeidsgiverlinjer og med ulike organisasjoner bærer større frukter for hvert år som går. Stadig oftere har vi felles styringsgrupper og gjør beslutninger sammen om viktige veivalg og tiltak.

Videre tiltak

Borg bispedømmeråd fortsetter arbeidet med å støtte ledere på alle nivåer og skape arenaer for samledelse og strategiske drøftinger. Bruk av strategiplanen og kunnskap for å fremme strategiene er viktig framover.

C Biskopens år

Biskopen hadde fem visitaser i 2019.



Uke 6: Nittedal og Hakadal sokn (Nedre Romerike prosti)

«Det er prisverdig at lokalkirken samarbeider med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene, særlig Acta og KUFK-KFUM, og benytter deres ressurser og kompetanse. Slik har lokalkirken i Nittedal og Hakadal lyktes i å utvikle et bærekraftig og meget vellykket ungdomsarbeid som er viktig både for lokalkirke og lokalsamfunn, og som har et svært godt omdømme i hele bispedømmet.»



erfaringene med skøyte- og padlegudstjenestene på Tangen, som bare er to eksempler på dette».

Uke 11: Aurskog, Bjørkelangen, Setskog, Løken og Søndre Høland sokn (Østre Romerike prosti)

«Kirken må med større frimodighet invitere til en mer aktiv dialog med ulike deler av kirkens medlemmer om gudstjenestenes uttrykk, som tar hensyn til ulike gruppers livssituasjoner og interesser. Dette kan inkludere rammene rundt hovedgudstjenesten, men også gudstjenester og liturgiske samlinger. Det var svært inspirerende å besøke Setskog IF og høre om de gode



Uke 41: Kråkerøy sokn (Fredrikstad domprosti)

«Fredrikstad bystyre har vedtatt at 60% av klimagassutslippene skal reduseres innen 2030. Det er meget prisverdig at det i 2020, som en av de første kommuner i landet, legges frem et klimabudsjett med tiltak og konkret håndtering av målsetninger som bidrag til å oppnå klimamålene.

Kirken i Fredrikstad og på Kråkerøy må bidra aktivt for at disse målene kan oppnås».



Uke 44: Varteig sokn (Søndre Borgesyssel prosti)

«I Varteig sokn er det etablert et meget godt samarbeid mellom skole, barnehage og kirke. Skolene deltar på gudstjenester i forbindelse med jul, og kirken er inne som en tydelig ressurs på kompetansemålene i KRLE-faget. En spennende videreutvikling av dette er «Spør presten»-timen for 7.trinn, som første gang ble gjennomført i 2018 etter ønske fra skolen. Under visitasjonen fikk jeg også være med på en flott

barnehagesamling i Hafslundsøy kirke, med svært god oppslutning og stort engasjement».



Uke 47: Nesodden, Skoklefall og Gjøfjell sokn (Søndre Follo prosti)

«Konfirmantundervisningen, ungdomssamlingen etter konfirmasjon og tirsdagsmiddagen er gode eksempler på inkluderende tiltak. Den norske kirke skal tilby trygge rom og arenaer som er fri for fysisk, psykisk og åndelige trakassering og overgrep – men også for prestasjonspress og krav til sosial status – og gi rom for menneskelig, kulturelt og åndelig mangfold».

Borg biskop har i 2019 hatt følgende nasjonalkirkelige verv: Visepreses i Bispemøtet, Styret i Stiftelsen Diakonhjemmet, Mellomkirkelig Råd og Kontaktforum med Human-Etisk Forbund, Budsjettkomiteen i Konferansen av europeiske kirker, representant for Dnk i European Council for Religious Leaders. Regionalt: Eier og styreleder av Håpets katedral, styret Litteraturhuset Fredrikstad.

Ordinasjoner og vigslinger i 2019

Dato	Sted	Ordinand
3.mars	Rotnes kirke	Fredrik Røste, vigslet til kateket i Nittedal og Hakadal sokn.
5.mai	Lillestrøm kirke	Børre Velsrud, vigslet til kantor i Lillestrøm sokn.
25.august	Moss kirke	Solveig Julie Mysen, ordinert til kapellan i Moss sokn, Vestre Borgevangel prosti.
25.august	Askim kirke	Preben Axel Hodt, ordinert til kapellan i Askim sokn, Østre Borgevangel prosti.
8.september	Øymark kirke	Asbjørn Brandsrud, ordinert til vikarprest i Østre Borgevangel prosti.
22.september	Bjørkelangen kirke	Bjørn Skogstad, ordinert til vikarprest i Østre Romerike prosti.
15.desember	Ekholt kirke	Kristine Lund Almås, vigslet til kateket i Råde sokn.

Biskopens fagdager i 2019

Dato	Faggruppe	Biskopens tema
8., 9. og 10.januar	Nyttårssamling prestene	Foredrag: Handling og bønn må bli ett.
24.januar	Fagdag undervisningsansatte	Foredrag: Hellige rom i lokalsamfunnet.
21.mars	Fagdag kirkemusikere	Foredrag: Liturgi og kirkens enhet.
7.november	Fagdag diakoner	Leve hele livet, konferansier, innlegg.
28.november	Fagdag åndelige veiledere	Innlegg: Eros og agape – tid for nytenking
29.november	Fagdag arbeidsveiledere	Innlegg: Stabsbasert ABV

Biskopens deltagelse på utvalgte arrangementer i 2019

Gudstjenester (i tillegg til visitasgudstjenester og ordinasjoner/vigslinger)	
7.januar	Gravferd, Klaus Hagerup
13.januar	Avskjed, prost Elisabet Yrwing Guthus, Østre Borgevangel prosti, Eidsberg kirke
27.januar	Innsettelse, prost Tor Bjørn A. Osberg, Vestre Borgevangel prosti, Moss kirke
3.februar	HEKTA-gudstjeneste, Lillehammer
17.februar	Fredrikstad Domkirke, i forbindelse med Bibeldagen, preken
6.mars	Fastesamling, Ski nye kirke, preken

18.april	Skjærtorsdagsgudstjeneste, Fredrikstad domkirke, preken
1.mai	Vandregudstjeneste, Råholt, preken
22.mai	Vesper, Skoklefall kirke, preken
23.mai	Stiftsdagsgudstjeneste Fredrikstad domkirke, preken
26.mai	Borg 50 år jubileumsgudstjeneste, Fredrikstad domkirke, preken
2.juni	Skaperverkets dag, gudstjeneste på Isegran, preken
16.juni	Traktorgudstjeneste, Trøgstad bygdemuseum, preken
23.juni	150 år jubileumsgudstjeneste, Tomb kirke, preken
14.juli	Tall Ships Race-gudstjeneste, Fredrikstad, preken
29.juli	Olsokgudstjeneste, Sarpsborg
11.august	Larsok-gudstjeneste, Aremark, preken
18.august	Innsettelse prost Kåre Rune Hauge, Østre Borgesyssele prosti, Eidsberg kirke
8.september	Flyktingemarsj Marker/Borg 50 årsjubileum Østre Borgesyssele prosti, preken
15.september	Borg 50 årsjubileum Søndre Borgesyssele prosti, Sarpsborg kirke, preken
22.september	Borg 50 årsjubileum, Østre Romerike prosti, Årnes kirke, preken
29.september	Borg 50 årsjubileum Nedre Romerike prosti, Strømmen kirke, preken
6.oktober	Ungdommens kirkemøte, Hurdal kirke, preken
20.oktober	Borg 50 årsjubileum Øvre Romerike prosti, Jessheim kirke, preken
27.oktober	Pilegrimsmesse, Hovlandfestivalen, Fredrikstad domkirke, preken
27.oktober	Fjellhamar kirke 30 år, hilsen
10. november	Borg 50 årsjubileum, Vestre Borgesyssele, Moss kirke, preken
17.november	150 årsjubileum, Nittedal kirke, preken
8.desember	Innsettelse prost Liv Berg Krohn-Hansen, Øvre Romerike prosti, Jessheim kirke
24.desember	Julaften, Halden fengsel, preken
25. desember	1. juledag Domkirken, preken

Biskopens rådslag/konsultasjoner

11.april	Konsultasjon om diskrimineringsloven
27.august	Konsultasjon om Gudbrandsdalsleden gjennom Borg bispedømme
11. september	Konsultasjon Kirke i småbyen

Andre arrangementer i bispedømmet

6.januar	Nyttårmottakelse i bispegården
29.januar	Bibeltime, Kirkeforeningen i Østre Fredrikstad
1.mars	Prostibesøk, Østre Romerike
2.mars	Bibeltime og deltakelse på Borg ungdomsting
18.mars	Inspirasjonssamling for ledere i tilrettelagte fellesskap
22.mars	Møte med fengselsprestene
5.-7.april	Deltakelse på Mozartfestivalen i Fredrikstad, bl.a. som konferanser
10.april	Prostibesøk, Søndre Borgesyssele
29.april	Årskonferanse, Borg arbeidsgiverforum
3.mai	Samling for pensjonister, preken og kåseri
6.mai	Sørum Rotary, kåseri: «Religion i Norge»
7.mai	Formiddagstreff, Petrikirken
20.mai	Mental helse Nittedal, foredrag
31.mai	Klimapilegrim, Jeløy, appell
4.juni	«Minivisitas», Eidsberg
5.juni	Eid-mottakelse, Den bosniske moskeen i Sarpsborg
14.juni	Sommerfest, Borg ungdomsråd
26.juli	Olsokfeiring, Nes
3.september	Samling for kateketer

15.september	Inter-religiøs pilegrimsvandring, Frogner	
19.september	Bibelkveld, Hvaler kirke	
21., 22. og 23.oktober	Lanseringsseminar «Kirken i landskapet»	
2.november	Borg 50 år, Ungdomsfestival, Lillestrøm	
9.november	Diakonitreff, Moss Arena, preken	
9. november	Holocaust markering Sarpsborg, appell	
17.november	Bokbad Rygge kirke ifbm bokutgivelse: «Arvegull – Rygge kirke 900 år»	
29.november	Avskjedsmarkering for Østfold fylkeskommune	
Høsten 2019	Ni prostivise menighetsråds kurs, strategiforedrag: «Mer himmel på jord».	
Arrangementer nasjonalt		
31.januar	Nasjonal fagdag om katastrofer og beredskap, Gardermoen	
11.mars	Innlegg seminar oppstart av master i lederskap, etikk og samtalepraksis, TF	
6.mai	«Lang lunsj med lignelser», foredrag, Teologisk Fakultet	
29. mai	NKR Kirkeledermøte, Innlegg Bærekraftmålene i lokalkirken	
30.juni	Nasjonal markering av ordinasjon under okkupasjonen 1944, Helgøya, hilsen	
25.juli	Pilegrimsvandring ifbm Olsok	
4.-6.oktober	Ungdommens kirkemøte, Hurdal	
6.november	Trosopplæringskonferansen, seminarinnlegg om misjon	
8. november	Rettsferdskonferansen, innlegg «Ulikhet»	
Arrangementer internasjonalt		
11.-13.juni	ERCL, Brussel	
18.-23.august	Religions for Peace World Assembly, Landau, Tyskland	
26.-27.september	Besøk i Göteborg stift, samtaler med biskopen	
Utvalgte kronikker og artikler		
«Fremtid og håp – Borg bispedømme 50 år» (jubileumskronikk)		
«Handlingens kraft» (artikkel i forbindelse med fasteaksjonen)		
«Påskens budskap: Vi er ikke alene!» (påske-kronikk)		
«Et stor og mangfoldig folk» (pinsekronikk)		
«Diakonal bibellesning – nødvendig i trosopplæringen», Prismet 2019.1		
«Hellig rom i lokalsamfunnet», Lutherske Kirketidende		
«Mennesket i skaperverket» i Forfatternes klimaaksjon		
«En stor glede for hele folket» (julekronikk)		
Utvalgte foredrag		
17.juni	«Forsoningens tjeneste»	Foredrag på VTVT, Granavollen
14.oktober	«Religionspolitikk i et livssynsåpent samfunn»	Foredrag ved Bispemøtets åpning

D Nærmere omtale av virkemiddelbruken

Virkemidlene Borg Bispedømmeråd benytter i arbeid og styring er Visitas, Personalforvaltning, Tilskuddsforvaltning, Kurs og veiledning, Kommunikasjon og Samarbeid.

3.E.1 Visitaser

Visitases formål er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Visitasene er forankret i visitasreglement for Den norske kirke. I Borg bispedømme er det utarbeidet en visitasveiledning for menighetene til bruk i forberedelsene. Borg er oppdelt i 51 visitasområder og biskopen gjennomfører 5-7 visitaser i året, normalt fra tirsdag til fredag, samt søndag.

Resultater: Borg bispedømmeråd vurderer at visitasene i 2019 ble gjennomført i henhold til visitasinstituttets intensjon. Evalueringene som er gjennomført på prostenes visitasoppfølgende møter ½ år etter gjennomført visitas viser gode resultater. I hver visitas utvikles en visitasinnberetning og et visitasforedrag som gir en oversikt over og vurdering av situasjonen i lokalkirken. Visitasene er vesentlig for resultatopptåelse på hovedmålene.

Vurdering av ressursbruk: Ved Borg bispedømmeråd er det kirkefagsjef som håndterer visitaskalender, planlegging, gjennomføring og skriver utkast til visitasforedrag. Visitasinnberetningene blir gjennomgått i seksjon for kirke og samfunn i forkant av hver visitas, og danner et viktig grunnlag både for gjennomføring og oppfølging av visitasene. Til hver visitas går det med ca. 10 virkedager. Biskopen gjennomfører visitasen og bruker et timetall tilsvarende 8 virkedager. Prostene bruker mellom 7 og 11 virkedager. I tillegg legges det ned et omfattende arbeid lokalt med rapport og forberedelser. Totalt sett brukes det 4 månedsverk av bispedømmerådets budsjett på visitas. Dette mener vi er effektiv ressursbruk vurdert opp mot resultatene.

3.E.2 Kurs, fagdager og veiledning

Kurs og rådgivningsfunksjonen til sekretariatet og biskop er et viktig virkemiddel. Biskopens tilsynsansvar omfatter å «rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning». Sekretariatet utfører et betydelig veiledningsarbeid overfor proster, kirkeverger, menigheter og øvrige ansatte i Den norske kirke i Borg, både via telefon, epost og i direkte møter og samlinger.

Resultater: Det har vært en betydelig økning i antall kurs og samlinger i 2019. Det har vært avholdt 8 fagdager og samlinger i biskopens regi med til sammen 850 deltakere blant annet tre rådslag. I tillegg ble det arrangert stiftsdag for alle kirkelige ansatte, der 420 deltok. I forbindelse med kirkevalget ble det avholdt tre prostivise valgkurs i januar 2019 med 200 deltakere, en kommunikasjonsworkshop i juni med 25 deltakere og to valgfunksjonærkurs med 60 deltakere. Høsten 2019 ble det holdt åtte menighetsråds kurs med 640 deltakere. I 2019 har 40 deltakere deltatt på workshop Lær video på mobil.

Evalueringer er gjennomført på 90 % av kursene/fagdagerne. Evalueringene er gjennomgående gode. Omlag 80 % av deltagerne synes kurset/fagdagen har vært nyttig. Vi opplever at vi klarer å «skru» kurs og fagdager bedre til deltakernes behov enn tidligere.

Ressursbruk: Totalt er ressursbruken på et høyere nivå i 2019 enn i 2018, særlig knyttet opp til gjennomføringen av Borg sitt 50-årsjubileum. Biskopens fagdager medfører om lag 40 dagsverk, og i forbindelse med planlegging og gjennomføring av stiftsdagen ble det benyttet om lag 40 dagsverk. Øvrige kurs og kompetansetiltak om lag 80 dagsverk. Kostnadene knyttet til gjennomføring er minimale, men på arrangementene i bispegården brukes det merkantile funksjoner i vertskapsarbeidet om lag 15 dagsverk. Veiledning og rådgiving krever betydelig ressurser, et anslag er at om lag 30 % av ansattes tid går med til ekstern rådgiving.

Vurdering av ressursbruken: Kurs og fagdager vurderes som effektiv i kompetanse-, relasjons- og kulturutvikling. Nærvær av ledere på kurs og fagdager vurderes også som effektiv ressursbruk. Gjennomføring av stiftsdager og konferanser er blitt svært profesjonell, der alle i administrasjonen bidrar. Gitt reduksjon i administrasjonsmidler er det krevende å finne et godt balansepunkt mellom funksjon som kompetansesenter og funksjon som forvaltningsorgan. Vi har lyktes med å effektiviseres veiledningen ved å dele erfaringer på nettsiden og facebook både på kommunikasjon, menighetsutvikling, pilegrim og inkluderende menighet.

3.E.3 Personalforvaltning

Biskopen leder prestetjenesten i bispedømmet og treffer samtlige prester 2 ganger i året. Under visitaser gjennomføres det tilsynssamtale med samtlige prester og vigslede medarbeidere. Biskopens ledelse skjer primært gjennom prostene, og Borg biskop har derfor prioritert denne relasjonen. Borg biskop har årlige medarbeidersamtaler med alle proster. I tillegg til dette gjennomføres også en årlig utviklingssamtale som oppfølging av medarbeidersamtalen og en årlig samtale sammen med personalsjef om personalspørsmål.

Arbeidsveiledning er et viktig virkemiddel for kvalitetssikring av tjenesten, og Borg bispedømme har lang tradisjon for å prioritere dette arbeidet. Etter- og videreutdanning er et viktig element i personalforvaltningen. Borg biskop og bispedømmeråd tilbyr også åndelig veiledning og retrett til medarbeidere. En arbeidsgruppe er nedsatt for å utvikle dette tilbudet.

Resultater: I 2019 var det i Borg bispedømme 7 heldags prostemøter, samt en lederutviklingssamling på tre døgn. Arbeidsveiledning: 156 personer, derav 98 prester deltok i 2019 i kontinuerlig gruppeveiledning, som er gjort obligatorisk fra alle ansatt de fire siste årene. Antall prester er opp fra 84 i 2018. ABV er et viktig verktøy i personalforvaltningen, og 21 grupper er i drift i tillegg til at individuell ABV benyttes ved behov. Det er i 2019 startet et arbeid med en gradvis omlegging til mer stabsbasert ABV i Borg. Arbeidsplassundersøkelsen for prestene viser på flere områder resultater over landsgjennomsnittet hva gjelder trivsel på arbeidsplassen.

Ressursbruk: Det er om lag to årsverk knyttet til personalforvaltningen i tillegg til biskopens og stiftsdirektørens tid. Bispedømmet har 8 proster.

Vurdering av ressursbruk: Personalforvaltningen vurderes som svært effektiv i Borg bispedømme. Samspillet mellom biskop/bispedømmeadministrasjon og prost vurderes som svært godt. Det er gjort en gjennomgang av behov for styrket administrativ hjelp til prostene og noe økning i administrasjonen knyttet til personalrådgiver med bakgrunn i stort arbeidspress.

3.E.4 Kommunikasjon

Borg BDR har prioritert kommunikasjon som virkemiddel. Det er ansatt en kommunikasjonsrådgiver i 50% stilling.

Resultater: Kommunikasjon har vært brukt aktivt i arbeidet med jubileumsfeiring, bruk av medlemsundersøkelse og kirkevalg i 2019. I september 2019 vedtok Borg bdr prosjektet Kommunikasjonsløft på 1,2 millioner kroner for å styrke kapasitet og øke målrettet kommunikasjon. Resten av 2019 ble brukt til å forberede kapasitetsøkning i prostiene med møter, planlegging av piloten for kompetanseløft for hele staben i Lillestrøm (kommunikasjon som oppdrag), og igangsetting av prosjektet #øktopp Slutning som 12 fellesråd nå deltar i for å bruke SoMe strategisk for å øke oppslutning om dåp og TOL. Særlig viktig har virksomhetsstøtte på kommunikasjonsområdet vært; både i forbindelse med jubileumsfeiring, kirkevalg og allehelgen har menighetene fått enkle sjekklister, samlet oversikt over materiell for nedlasting/produksjon, og enkle kommunikasjonsplaner. Resultatene fra medlemsundersøkelsen har vært brukt aktivt for å skape et felles språk rundt kommunikasjon til ulike medlemsgrupper og behovet for differensiert kommunikasjon til de ulike målgruppene. Kommunikasjon har på denne måtene også vært viktig i arbeidet med å utvikle samhandling på tvers av nivåer og organisasjoner. Resultatene for nettside, Facebook og lokalaviser er beskrevet under resultatmål 3.b. Arbeidet med å bygge kompetanse og kapasitet fortsetter i 2020. Les mer om kommunikasjonsløftet og #øktopp Slutning på kirken.no/borg.

Ressursbruk: Lønn til 50 % kommunikasjonsrådgiver samt midler til trosopplæring.

Vurdering av ressursbruk: Ressursbruken vurderes som svært effektiv. Ut fra behovene og utfordringene er ressursbehovet større enn et halvt årsverk.

3.E.5 Tilskuddsforvaltning – budsjettgruppe 1B

Det vises til omtale i kap. VI, samt til resultatmål med vurderinger for diakoni, kirkemusikk, katekese og trosopplæring i kap. III. Tilskuddsforvaltningen er håndtert i.h.t. Økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke, Kirkerådets tildelingsbrev, vedtak i Kirkerådet og i Borg bispedømmeråd, samt etter de standarder som gjelder for de ulike tilskuddsmidlene.

3.4.6 Samarbeid og alliansebygging

Siden midler til drift og utvikling er begrenset, er samarbeid med andre organer og organisasjoner en viktig strategi og et effektivt virkemiddel i Borg bispedømmeråds arbeid. Strategisk plan med felles mål og strategier er et viktig verktøy i dette arbeidet.

Resultater:

Samarbeidet med **Borg kirkevergelag** har resultert i et systematisk strategisk arbeid gjennom hele året. Dette har ført til tverrfaglig ABV, en vellykket årskonferanse Borg arbeidsgiverforum, felles organisering av kirkevalg og opplæring av nye menighetsråd, og en felles oppfølging av strategiplan for Den norske kirke i Borg. For å styrke inkluderingen av religiøse minoriteter og særlig den muslimske befolkningen, besluttet bispedømmerådet i 2013 å starte prosessen med å etablere et Dialogsenter lokalisert i Sarpsborg. I 2015 ble **Dialogforum Østfold** etablert som en forening av menigheter, moskeer og Kirkens Bymisjon. Dialogsamarbeidet er nå utvidet til Fredrikstad, Moss, Sørums og Askim. Borg bispedømmeråd vedtok i 2018 å inngå et formelt samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene som Den norske kirke i Borg samarbeider med (**SBU-Borg**). Det ble gjennomført to møter i rådet i 2019, og Borg bispedømme og SBU-Borg samarbeidet om gjennomføringen av ungdomsfestivalen i november. Gjennom samarbeidet med organisasjonene i **Samarbeid Menighet og Misjon** (SMM) mobiliseres menighetene til globalt engasjement. Det ble også samarbeidet med SMM-organisasjonene om to misjonsinspirasjonssamlinger i 2019. I 2019 er vennsapsavtalen med Gøteborg stift videreutviklet. Formålet med samarbeidet er faglig utveksling og samarbeid på utvalgte områder. Det har vært flere felles møter, personell på ulike nivåer har deltatt på ulike samlinger i hvert stift/bispedømme og vi bidrar med faglig kompetanse til hverandre. Representanter fra Borg bispedømme deltok blant annet på Svenska kyrkans bokmesse i Gøteborg i september 2019. Arbeidet med å videreutvikle pilegrimsleden i Borg gjøres i samarbeid med Sarpsborg kommune, og Østfold og Akershus fylkeskommuner. I 2019 i pilegrimsprest i 20 % stilling i Sarpsborg blitt videreført. Som en oppfølging av Borg bispedømmets vennsapsavtale med ELCJHL arrangeres pilegrimsreisen «I de vise menns fotspor» til Jordan og Det hellige land annen hvert år. Denne ble ikke gjennomført i 2019, men det planlegges ny reise i november 2020. I **inkluderingsarbeidet** har samarbeidet med ulike kommuner, diakoniforbundet og STL vært avgjørende.

Vurdering av ressursbruk: Ressursbruken til samarbeid og alliansebygging har gjort det mulig å gjøre mer enn det vi ellers hadde fått til. Samarbeid vurderes som et effektivt og strategisk viktig virkemiddel. Samarbeid vurderes også som et viktig forebyggende virkemiddel for å unngå framtidige konflikter, særlig gjelder dette i spørsmålet om kirkeorganisering.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

A.1 HMS/arbeidsmiljø

Borg bispedømmeråd har IA-avtale og arbeidet gjennomføres i henhold til inngått avtale.

	Prosent	1-3 d.	4-16 d.	16d.-8u.	>8u.
Prester – Menn - Borg	4,08	0,31	0,76	1,38	1,62
DNK	3,57	0,30	0,66	0,77	1,84
Prester – Kvinner - Borg	8,10	0,73	1,16	2,91	3,29
DNK	6,88	0,58	1,33	1,93	3,04
Prester – Totalt - Borg	5,59	0,47	0,91	1,96	2,25
DNK	4,72	0,40	0,89	1,17	2,26
Adm. – Menn - Borg	1,58	0,53	1,05	0,0	0,0
DNK					
Adm. – Kvinner - Borg	13,40	0,97	1,99	8,81	1,63
DNK					
Adm. – Totalt - Borg	8,59	0,79	1,61	5,22	0,97
DNK					
Alle – Menn - Borg	3,9	0,3	0,8	1,3	1,5
DNK	3,7	0,3	0,7	0,8	1,8
Alle – Kvinner - Borg	8,8	0,8	1,3	3,7	3,1
DNK	6,8	0,6	1,4	1,9	2,8
Alle – Totalt - Borg	5,9	0,5	1,0	2,3	2,1
DNK	4,8	0,4	1,0	1,2	2,2

Sykefravær 2019 - Kilde: Lønns- og personalsystemet Aditro

Det samlede sykefravær i Borg bispedømme 2019 er på 5,6 % for presteskaper (ned fra 6,3% i 2018). Borg bispedømme er det bispedømmet med nest høyeste sykefraværet blant presteskaper. Langtidssykefraværet er høyest, men har gått noe ned fra 2018. Blant kvinnene i presteskaper er det totale sykefraværet på 8,10 %, en markant nedgang fra 2018, men ligger fortsatt over landsgjennomsnittet på 6,9 % for samme gruppe. Det totale sykefraværet blant menn i presteskaper har gått opp fra 3,2 % i 2018 til 4,1 % i 2019, her det fraværet over 16 dager som øker mest.

Prostene melder at sykefraværet primært er knyttet til kroniske tilstander. Noe av sykefraværet kan knyttes til pågående personalsaker. Prostene har tett oppfølging av sykemeldte og bruker aktivt tilretteleggingstiltak for at ansatte skal få utnyttet sin restarbeidsevne.

For de administrativt ansatte er vi kjent med at sykefraværet i 2019 har vært en god del høyere enn de 8,59% totalt som tabellen viser. Dette skyldes at sykefraværet blant menn ikke er riktig registrert. Det har ikke lyktes oss i samråd med kirkerådets administrasjon å få bekreftet dette.

Administrasjonens samlede sykefravær er utelukkende somatisk sykdom som ikke direkte kan knyttes til arbeidssituasjonen, og er i de offisielle tallene 8,59%, noe som allerede er om lag dobbelt så høyt som sykefraværet for tilsvarende gruppe i landet som helhet. Vi antar altså at det er en god del høyere enn dette i Borg. Dette er utelukkende alvorlig sykdom.

Miljø

Borg bispedømmekontor ble resertifisert som Miljøfyrtårn i mars 2017.

Diverse HMS-rutiner

I løpet av 2019 er følgende rutiner fra nasjonalt arbeidsmiljøutvalg behandlet i regionalt arbeidsmiljøutvalg og gjort kjent blant proster, prester og verneombud i Borg bispedømme:

- Retningslinjer for håndtering av rusmiddelproblematikk
- Felles gavereglement for ansatte i virksomheten
- Etske retningslinjer for rDnk
- Rutine for fritak fra beredskapsordningen i Borg

B. Likestilling

Borg bispedømme jobber systematisk og bevisst for å bedre likestillingen mellom kjønnene og for å hindre diskriminering når det gjelder kjønn, funksjonsevne, etnisitet og samlivsform. Dette gjøres ved tilrettelegging for ansatte med behov, slik at det blir en god arbeidsplass for alle. Det spørres ikke etter samlivsform i utlysningsteksten og blir ikke vektlagt ved tilsettinger. Livsfasepolitikken bidrar til å tilrettelegge for god arbeidssituasjon for begge kjønn og ulike livssituasjoner.

Av ledere ved administrasjonen er det i 2019 en kvinneandel på 33%. Ledergruppen består av 3 personer (biskop ikke medregnet). Dette er omtrent på landsgjennomsnittet

Blant ledere (biskoper og proster) er kvinneandelen i 2019 på 33%, dette holder seg stabilt fra 2018. Borg bispedømmeråd har en bevisst holdning til å rekruttere flere kvinner til lederstillinger.

Borg bispedømme har som målsetting at det skal være likt antall kvinner og menn tilsatt i presteskaper. Av de 10 som ble tilsatt i Borg i 2019, var 40% kvinner. Når det gjelder den prosentvise andel av kvinner i prestetjeneste, ser vi en økende tendens med 39% i 2019 mot 36% i 2018 og 33% i 2017.

C. Vurdering av mislighetsrisiko

Borg bispedømmeråd legger i sitt arbeid til grunn økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke, sist endret av Kirkerådet 6. des. 2018. I påvente av felles internkontrollsystem for rDnk er tidligere vurderinger videreført og det er i 2019 ikke gjennomført særskilte og dokumenterte risikovurderinger mht. regelverkets § 24 pkt. g. Tidligere risiko- og vesentlighetsvurderinger har konkludert med akseptabelt nivå.

Borg bispedømmeråd har på sine nettsider system for «Varsling om kritikkverdige forhold», inkl. rutiner og ressursmateriell.

Som en støtte for ansatte vedtok Borg bispedømmeråd i 2017 «Retningslinjer for bruk av digitale og sosiale medier i tjenesten». Disse er gjort kjent i ulike kanaler og ligger tilgjengelig på Borgs nettsider.

V. Vurdering av framtidsutsikter

Den norske kirke er nok en av de mest spennende arbeidsplassene i Norge fram mot 2030. Medlemsundersøkelsen, det digitale samfunnet og befolkningsdata gir oss viktige føringer for det nødvendige utviklingsarbeidet som vi må gjøre framover. Ledelse blir en mangfoldig og kompleks disiplin i kirka fram mot 2030.

Diakoni 2030

FNs bærekraftsmål gir en felles plattform for kirke og lokalsamfunn, og bidrar til kirkens deltakelse i lokalsamfunnets agenda. Kirkens diakoni er helt sentral i arbeidet med å oppfylle bærekraftmålene lokalt. NAV hevder i sin omverdenanalyse fram mot 2030 at vi i framtiden vil se et NAV som i større grad legger vekt på empowerment, det å sette mennesker i stand til å ta tak i livet sitt selv, framfor å hjelpe direkte. Dette vil også påvirke kirkas diakonale arbeid. Arbeidet fram mot 2030 handler om å utvikle barmhjertighetsdiakonien til også i større grad omfatte rettighets- og pliktbasert diakoni, det sivilsamfunnet kaller empowerment. Diakoni er et tverrfaglig prosjekt og foregår i tett samarbeid med en rekke organisasjoner i 2030. I 2030 er vi blir bedre og mer profesjonelle på å fortelle om det viktige diakonale arbeidet som kirka gjør på en måte som gjør medlemmene stolte og glade, og kommunene interessert i samarbeid.

Folkekirken i det livssynsåpne samfunn

Religiøse livssyn vil i fremtiden spille en mer sentral rolle enn det som var vanlig å tro for 50 år siden. Folkekirken forankring i grunnloven sikrer at religion aksepteres som noe mer enn et individuelt livssyn med et sett av meninger og holdninger, og er derfor et viktig bidrag til religionsfriheten. For kirkens teologi og forkynnelse vil det være en særlig viktig oppgave fram mot 2030 å arbeide med hvordan vi kan være relevant i et stadig mer livssynsåpent samfunn, som endrer seg i høyt tempo. Her har medlemsundersøkelsen bidratt med viktig kunnskap om hvordan tro, kjønn og alder utgjør signifikante forskjeller på hvordan man opplever gudstjenesten. Dette må legge føringer for hvordan vi i årene fremover jobber med utviklingen av særlig gudstjenesteliv og forkynnelse. Ett viktig strategisk grep vil være at kirken inviterer til en mer aktiv dialog med ulike deler av kirkens medlemmer om gudstjenestenes og forkynnelsens form og uttrykk, som tar hensyn til ulike gruppers livssituasjoner og interesser. Dette kan inkludere rammene rundt hovedgudstjenesten, men også gudstjenester og liturgiske samlinger på andre tider, dager og steder. Vi ser også at kirkerommet og kirkemusikken har et stort potensiale i å bidra til åndelig og menneskelig forankring, som formidler av mange generasjoners religiøse, kunstneriske og kulturelle uttrykk. Samlet sett ser vi at kirken fram mot 2030 har et stort handlingsrom til å bidra til å skape «trygge rom» for mennesker som lever i et samfunn og en kultur som ofte oppleves utrygg og uoversiktlig.

Å gjøre felles- communicate 2030

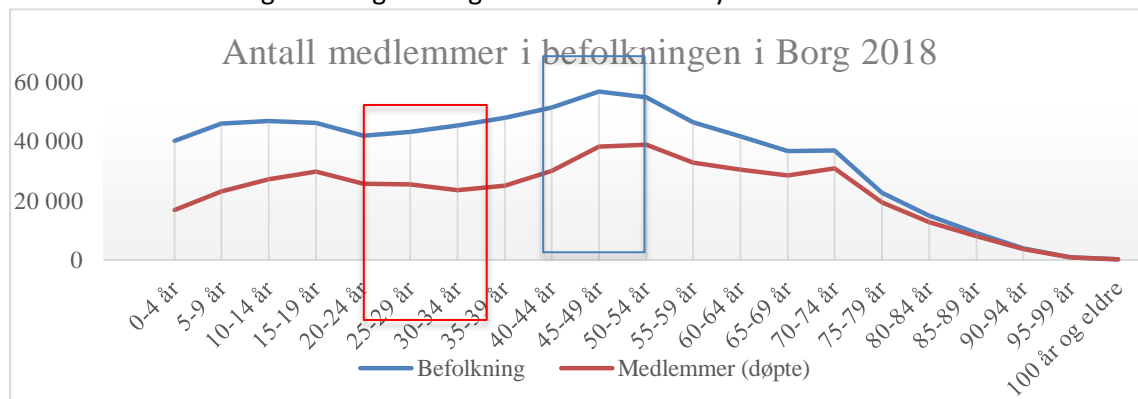
Kirken er en del av et digital og pluralt mediesamfunn. Det gir oss utfordringer på flere plan; først må vi forstå og handle ut fra at våre egne erfaringer ikke kan brukes for å forstå andre. Deretter må vi snu fokus fra å handle om hvordan vi som kirke kan få vårt budskap og våre tilbud ut til medlemmene, til å dreie seg om hvordan vi som kirke kan møte medlemmenes ulike behov. Vi må endre måten kirken forholder seg til virkeligheten på, utvikle et kommunikativt perspektiv i tillegg til det diakonale perspektivet på å være kirke. I medlemsundersøkelsen får vi informasjon om at det er et stort potensiale i mer aktiv bruk av sosiale medier, mer informasjon om kirkens tilbud og det å bruke møteplassene/treffpunktene mer aktivt. Medlemsundersøkelsen gir oss nyttig kunnskap om medlemmene, men det krever mot og innovasjon for å gjøre noe med kunnskapen. Den digitale kirke er tverrfaglig og multimodal, den krever innovasjon, mot og en samskapende ledelse på alle nivåer i kirken. Innovasjonsledelse blir et nøkkelord om kirken skal kunne gripe mulighetene fram mot 2030.

Det handler om å utvikle systemer for å lytte og analysere, systemer for å nå medlemsgruppene, utvikle effektivt materiell som alle kan finne og dele, og det handler om å øke kompetanse og kapasitet for kommunikasjon i lokalkirken. Da trenger vi også tydelige og felles mål for kommunikasjonsarbeidet vårt.

Medlemsutvikling

Det skjer store endringer i befolkningen framover. Prognosene tyder på en kontinuerlig nedgang i antall medlemmer. Vi har sett at for Borg går nedgangen fortere enn SSBs framskrivning tilsier, mens en framskrivning av de ti siste årenes utvikling ser ut til å stemme bedre for Borg.

Alderssammensetningen blir også viktig i kirken om vi skal lykkes med å nå alle medlemmer bedre.



Grafen viser antall medlemmer i befolkningen i Borg fordelt på aldersgrupper. Vi ser at medlemssammensetningen følger befolkningen generelt stort sett, men i aldersgruppen 20-29 er det en forskjell. Borg har en nedgang i antall medlemmer i denne gruppen. Denne aldersgruppen er til sammenligning den viktigste for Svenska kyrkan, fordi de har en topp akkurat i dette tidsrommet. Også sammenlignet med andre bispedømmer er dette spesielt for Borg. Det betyr at for kirken 2030 vil man ha færre medlemmer som vil døpe barna sine, og færre foreldre som vil sende barna sine til trosopplæring enn befolkningen for øvrig skulle tilsa. I medlemsundersøkelsen ser vi at det er en relativ stor forskjell på eldre og unge i svarene på om kirka har en viktig funksjon i lokalsamfunnet. De yngre svarer nei på det spørsmålet, det er med andre ord en jobb som må gjøres for å synliggjøre kirkas betydning for unge i dag.

Rekruttering

Vi ser en betydelig forsterket utvikling mot færre søkere på prestestillinger i 2019, i snitt ca. 2 færre søkere pr stilling. Selv om Borg har bedre søkertilgang enn landet for øvrig, vil dette være et viktig fokusområde framover. Vi ser en tendens til at flere av søkerne til prestestillinger har dette som sin andre karriere, og bringer med seg verdifull kompetanse og erfaring fra andre deler av yrkeslivet inn i prestetjenesten. Det er ventet at vi vil se mer til dette i årene framover, og det vil måtte prege måten vi jobber med rekruttering på.

Dessuten tror vi at Borg sitt arbeid med omlegging av ABV til mer stabsbasert veiledning vil være et viktig bidrag til å styrke samhandlingen i de lokale kirkestabene de neste årene. Dette vil kunne bidra til at det utvikles felles språk og fortellinger om det arbeidet en står i til daglig, og at arbeidsfellesskapet i større grad kan trekke sammen mot felles mål, samtidig som en verdsetter hverandres ulike roller og kompetanse. Dette tror vi vil kunne svare på noen av de utfordringene som kom til syne i medarbeiderundersøkelsen høsten 2019 når det gjelder den lokale samhandlingen, og på sikt vil styrke trivsel og rekruttering til kirkelige stillinger. Vi tror at kampen om de gode kandidatene framover vil handle mye om hvordan kirken bygger omdømme som en attraktiv arbeidsgiver, såkalt "employer branding".

VI. Årsregnskap

6.1 Regnskapsrapportering Borg bispedømmeråd

Budsjettgruppe 1A

Borg bispedømmeråd

Borg bispedømmeråd mottok i 2019 en samlet tildeling på kr 184 328 000 fra Kirkerådet. Driftstildelingen for 2019 var på kr 127 241 000.

Borg bispedømmeråd har et merforbruket på drift ved utgangen av 2019 på kr 1 965 246. Dette utgjør 1,5 % av tildelingen og avregnes mot ubrukte midler fra tidligere år.

Sykepengerefusjoner har økt med kr 206 091 - fra kr 3 242 038 i 2018 til kr 3 448 129 i 2019. Fødselspenger har økt med kr 659 415 - fra kr 651 820 i 2018 til kr 1 311 235 i 2019.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1A - Driftsregnskapet	31.12.2019	31.12.2019	
Inntekter	-1 116	-194	923
Vareforbr/tilskudd	284	188	-97
Lønnskostnader	118 269	117 075	-1 194
Andr driftskostn	11 770	10 172	-1 597
Sum budsjettgruppe 1A	129 206	127 241	-1 965

Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd

Borg bispedømme ble i 2019 gitt tilskudd fra Kirkerådet på kr 57 087 000 til trosopplæring, diakoni, undervisning, kirkemusikk og Opplysningsvesenets fond. Borg bispedømme utbetalte i 2019 kr 39 795 922 i tilskudd til menigheter vedrørende trosopplæring og kr 16 203 654 til annen kirkelig virksomhet (vedrørende diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk). I tillegg ble det utbetalt kr 698 000 vedr. midler fra Opplysningsvesenets fond – kr 2 000 mer enn tildelt beløp for 2019. Ubrukte midler på tilskudd til trosopplæring - kr 197 078 – og ubrukte midler på tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk - kr 194 346 - søkes i sin helhet overført til 2020.

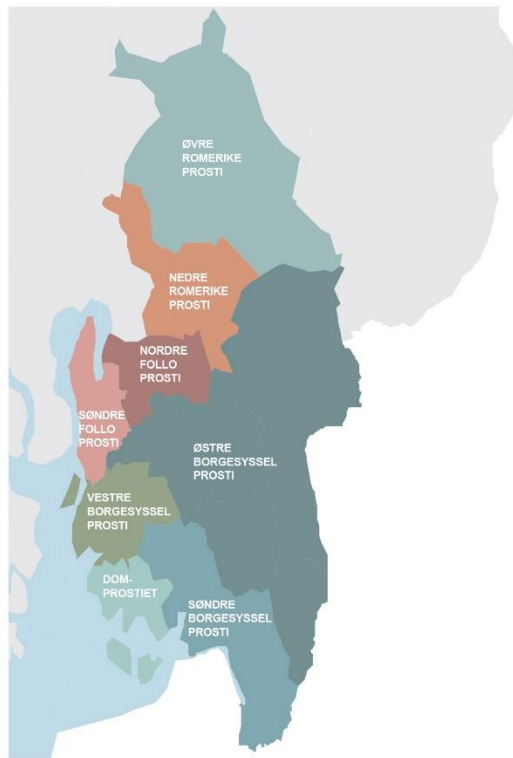
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	31.12.2019	31.12.2019	
Trosopplæring	39 796	39 993	197
Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	16 204	16 398	194
Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Gruppe 2 (kun KR)			-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Annet (inkl OVF utbet til eksterne)	698	696	-2
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	56 698	57 087	389

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tilskuddet fra OVF ble gjort på bakgrunn av søknader vedtatt i bispedømmerådet. Tildelingen 2019 var på kr 696 000. Det ble tilbakebetalt kr 10 000 for ikke gjennomført prosjekt tildelt i 2018. Dette ble tillagt summen til fordeling. Det ble utbetalt kr 2 000 mer enn tildelt.

Ubrukte midler fra 2018 – kr 261 000 – er i 2019 brukt til jubileet Borg 50 år og kostnadene er ført i driftsregnskapet.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2019		
OVF	Regnskap	Budsjett	Avvik
Administrasjon	-	-	-
Diakoni	117	117	-
Barn og unge	140	140	-
Gudstjenesteliv	59	59	-
Kirkemusikk og kultur	207	207	-
Samisk kirkeliv	-	-	-
Andre fellestiltak (inkl SMM)	185	185	-
Internasjonale og økumeniske organisasjoner			-
Ovf total (for rapportering til Ovf)	708	708	-



KOMMUNE OG PROSTIGRENSER BORG

- **ØVRE ROMERIKE PROSTI**
Eidsvoll og Hurdal FR (Hurdal, Eidsvoll, Feiring, Langset, Råholt sokn), *Nes FR* (Auli, Fenstad, Ingeborgrud, Nes, Udenes, Arnes sokn), *Ullensaker FR* (Furuset, Hovin, Mogreina, Ullensaker sokn), *Nannestad FR* (Bjørke, Holter, Nannestad, Stensgård sokn) *Gjerdrum FR* (Gjerdrum og Henri sokn).
- **NEDRE ROMERIKE PROSTI**
Lillestrøm FR (Blaker, Dalen, Fet, Frogner, Lillestrøm, Skedsmo, Strømmen, Sørum sokn), *Lørenskog FR* (Fjellhamar, Skårer sokn), *Nittedal FR* (Hakadal, Nittedal sokn), *Rælingen FR* (Rælingen, Øvre Rælingen sokn).
- **NORDRE FOLLO PROSTI**
Enebakk FR (Enebakk, Mari sokn), *Nordre Follo FR* (Greverud, Kolbotn, Kråkstad, Langhus, Oppegård, Siggerud, Ski sokn).
- **ØSTRE BORGESYSSEL PROSTI**
Aurskog- og Høland FR (Aurskog, Bjørkelangen, Løken, Rømskog, Setskog og Søndre Høland sokn), *Aremark FR* (Aremark sokn), *Indre Østfold FR* (Askim, Trøgstad og Båstad, Hobøl, Tomter, Spydeberg, Hærland, Eidsberg, Mysen, Trømborg sokn), *Marker FR* (Øymark, Klund, Rødenes, Ørje sokn), *Rakkestad FR* (Rakkestad sokn), *Skiptvet FR* (Skiptvet sokn).
- **SØNDRE FOLLO PROSTI**
Ås FR (Kroer, Nordby, Ås sokn), *Vestby FR* (Garder, Hvitsten, Vestby, Sånar sokn), *Nesodden FR* (Gjøfjell, Skoklefall, Nesodden sokn), *Frogn FR* (Drøbak og Frogn sokn).
- **VESTRE BORGESYSSEL PROSTI**
Moss FR (Moss, Jeløy, Ekholt, Rygge sokn), *Råde FR* (Råde sokn), *Våler FR* (Svinndal Våler sokn).
- **SØNDRE BORGESYSSEL PROSTI**
Sarpsborg FR (Greåker, Hafslund, Holleby, Solli, Tune, Sarpsborg, Varteig, Skjebergdalen, Søndre Skjeberg sokn), *Halden FR* (Idd, Rokke, Enningdalen, Tistedalen, Asak, Halden, Berg sokn).
- **DOMPROSTIET**
Fredrikstad FR (Borge, Domkirken, Gamle Glemmen, Glemmen, Østre Fredrikstad, Torsnes, Rolvsøy, Onsøy, Gressvik, Kråkerøy sokn), *Hvaler FR* (Hvaler sokn).



DEN NORSKE KIRKE

Borg bispedømmeråd